

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΠΜΣ “ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ”

Διπλωματική Εργασία

Θέμα: “Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα”

Δέσποινα Φ. Μπαλόγιαννη

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

➤ **Αριστέα Σινανιώτη-Μαρούδη**

Μέλη Τριμελούς Επιτροπής:

➤ Δημήτριος Γιαννέλης

➤ Χρήστος Χατζηεμμανουήλ

Πειραιάς, 27 Νοεμβρίου 2019

Παράρτημα Β: Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή (δεύτερη) σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς «Δίκαιο και Οικονομία» με τίτλο «ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΞΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΛΗΜΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ»

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή/ τριας.....

Όνοματεπώνυμο.....

Ημερομηνία.....

Copyright © Δέσποινα Φ. Μπαλόγιαννη, 2019.
Με επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερμηνευτικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν την χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς την συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται στην παρούσα εργασία εκφράζουν τη συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθούν ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	3
Ευχαριστίες.....	6
Περίληψη.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΡΙΣΜΟΙ – ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΦΑΣΕΙΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ	11
2.1. Το Αμερικάνικο Μοντέλο των Τριών Φάσεων	12
2.2. Σύγχρονες Τεχνικές ξεπλύματος	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	20
3.1. Η.Π.Α.....	20
3.2. Οι προβλέψεις του Διεθνούς Δικαίου.....	23
3.2.1. Η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά του παράνομου εμπορίου των ναρκωτικών και των ψυχοτρόπων ουσιών (1988)	24
3.2.2. Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τη διεθνική οργανωμένη εγκληματικότητα (2000).....	26
3.2.3. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με το ξέπλυμα, την έρευνα, το πάγωμα και την κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος (1990)	27
3.2.4. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, το πάγωμα και την κατάσχεση προϊόντων εγκλήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (2005)	29
3.2.5. Η FATF (Financial Action Task Force).....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ – ΑΠΟ ΤΟ Ν. 2331/1995 ΕΩΣ ΤΟ Ν. 4557/2018	31
4.1. Ο ν. 2331/1995	32
4.2. Ο ν. 3424/2005	34
4.3. Ο ν. 3691/2008	36
4.4. Ο ν. 4557/2018.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΝΟΜΟΣ 4557/2018 - «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις».	41
5.1. Αντικείμενο.....	41
5.2. Το βασικό αδίκημα.....	43
5.3. Το modus operandi του «ξεπλύματος».....	45
5.4. Το προστατευόμενο έννομο αγαθό	46
5.5. Υπόχρεα πρόσωπα	49
5.6. Εποπτικές Αρχές και αρμοδιότητες.....	55
5.6.1. Εποπτικές Αρχές	55
5.6.2. Αρμοδιότητες Εποπτικών αρχών.....	60
5.7. Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες	63
5.7.1. Εισαγωγικά	63
5.7.2. Ο σκοπός της Αρχής.....	64
5.7.3. Οι Μονάδες της Αρχής και οι εξουσίες τους.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΤΡΑ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ	67
6.1. Ανώνυμοι λογαριασμοί και μετοχές	67
6.2. Οι περιπτώσεις εφαρμογής δέουσας επιμέλειας.....	68
6.3. Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας	72
6.4. Χρόνος εφαρμογής.....	74
6.5. Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια	75
6.6. Αυξημένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη	76
6.7. Διασυννοριακές σχέσεις ανταπόκρισης	76
6.8. Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα	77
6.9. Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΠΟΙΝΙΚΕΣ & ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ	80

7.1. Ποινικές κυρώσεις.....	80
7.2. Δήμευση περιουσιακών στοιχείων	83
7.3. Η αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου	85
7.4. Δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης.....	85
7.5. Κυρώσεις που εφαρμόζονται από διεθνείς οργανισμούς.....	88
7.6. Διοικητικές κυρώσεις	90
Επίλογος - Συμπεράσματα	94
Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία	96
Νομοθεσία – Νομολογία.....	99
Διαδικτυακές Πηγές-Ιστότοποι	100

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας την παρούσα διπλωματική εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κυρία Αριστέα Σινανιώτη-Μαρούδη, για την πολύτιμη καθοδήγησή της κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Επιπροσθέτως, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους διδάσκοντες του διατμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών “Δίκαιο & Οικονομία – Master in Law and Economics” για τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφεραν, καθώς και για την βοήθεια και την καθοδήγησή τους καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την αμέριστη συμπαράστασή τους κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

Περίληψη

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα αποτελεί αδιαμφισβήτητα ένα θέμα διαχρονικό και αξιοσημείωτο. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος απασχολεί τα κράτη από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα και αποτελεί απειλή για την οικονομία και την κοινωνία, ιδιαίτερα όταν συνδυαστεί με την δράση της τρομοκρατίας ή έμμεσα με οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα. Για όλους αυτούς τους λόγους παραμένει επίκαιρο και παράλληλα έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις, η πάταξή του δε πρέπει να αποτελεί βασική αποστολή κάθε κράτους που σέβεται την υπόστασή του και τους πολίτες του.

Στην παρούσα εργασία επιδιώκεται η παρουσίαση του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, όπως αυτό έχει εξελιχθεί στην πορεία των ετών, με αποκορύφωμα, φυσικά, τον αιώνα που διανύουμε, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις σύγχρονες μεθόδους δράσεις των εγκληματιών, αλλά και στις προβλέψεις τόσο του διεθνούς όσο και του εσωτερικού δικαίου σχετικά με την πρόληψη και την καταστολή του.

Αρχικά, στο 1ο (εισαγωγικό στην ουσία) Κεφάλαιο, επιχειρείται να ερμηνευθεί η έννοια της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με την παράθεση μερικών εκ των γνωστότερων και διεθνώς αναγνωρισμένων ορισμών του φαινομένου του ξεπλύματος και επιδιώκεται, επιπλέον, να ερμηνευθεί η σύνδεση του φαινομένου με την τρομοκρατία και παράλληλα να διασαφηνιστεί ο εννοιολογικός διαχωρισμός τους.

Στο 2ο Κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια παρουσίασης των φάσεων της νομιμοποίησης, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο Αμερικάνικο μοντέλο των Τριών Φάσεων (1. Placement Stage, 2. Layering Stage, 3. Integration Stage) και στις κλασικές και σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές δράσης των δραστών του ξεπλύματος, με την παράλληλη παράθεση επεξηγηματικών παραδειγμάτων. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην επίδραση των τεχνολογικών εξελίξεων στη διεύρυνση και ανάπτυξη του φαινομένου

ξεπλύματος, αναφέροντας και πρόσφατα παραδείγματα υποθέσεων ξεπλύματος μέσω κρυπτονομισμάτων.

Συνεχίζοντας στο 3ο Κεφάλαιο (Διεθνής Επισκόπηση), επιδιώκεται καταρχάς μια σύντομη ιστορική αναδρομή, ξεκινώντας από την Αμερική του 1920, όπου και συναντάμε για πρώτη φορά το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων μέσω της δράσης της μαφίας και της διοχέτευσης του βρώμικου χρήματος σε επιχειρήσεις πλυντηρίων ρούχων, δίνοντας έμφαση στην επιρροή της αμερικανικής νομοθεσίας στην μετέπειτα διαμόρφωση των διεθνών κειμένων. Εν συνεχεία, επιδιώκεται η παράθεση των σημαντικότερων διεθνών κειμένων αναφορικά με τη νομιμοποίηση εσόδων. Αναμφίβολα, από το συγκεκριμένο Κεφάλαιο δεν θα μπορούσε να λείπει μία εκτενής αναφορά στη FATF, της οποίας βασικός σκοπός είναι η ανάπτυξη και η προώθηση πολιτικών σε διεθνές και εθνικό επίπεδο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Το 4ο Κεφάλαιο (Η Ελληνική Έννομη Τάξη – Από το ν. 2331/1995 έως το ν. 4557/2018), όπως προδίδει και ο ίδιος ο τίτλος του, αφορά τα νομοθετήματα που έχουν ισχύσει τα τελευταία περίπου 25 χρόνια στην Ελλάδα, την πρακτική εφαρμογή τους και τα ερμηνευτικά προβλήματα που ανέκυψαν και δίχασαν ουκ ολίγες φορές τον νομικό κόσμο. Στο εν λόγω Κεφάλαιο γίνεται μία προσπάθεια να καταδειχτεί η εξελεγκτική πορεία της νομοθεσίας για την πρόληψη και την καταστολή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στην χώρα μας από το ν. 2331/1995 έως τον ν. 4557/2018. Επίσης, θα επιχειρήσουμε να καταδείξουμε και να εξηγήσουμε το γεγονός ότι το πεδίο εφαρμογής του νόμου έχει διευρυνθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό, για πολλούς μάλιστα αναιτιολόγητα.

Ο επίλογος του ως άνω Κεφαλαίου αποτελεί ουσιαστικά την εισαγωγή του Κεφαλαίου 5 (ΝΟΜΟΣ 4557/2018 - *«Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις»*). Ο νέος πολυαναμενόμενος νόμος 4557/2018 δημοσιεύτηκε την 31-7-2018. Με το νέο νόμο

ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2015/849, η οποία εκδόθηκε ταυτόχρονα με τον Κανονισμό 2015/847/ΕΕ περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και περί κατάργησης του Κανονισμού (ΕΚ) 1781/2006, αποτελώντας από κοινού ένα ενδυναμωμένο πλαίσιο για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στο εν λόγω Κεφάλαιο παρατίθενται και επεξηγούνται οι κυριότερες αλλαγές που επέφερε ο νέος νόμος, το σκεπτικό πίσω από τις εν λόγω αλλαγές σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του νόμου και παράλληλα επιχειρείται η ανάλυση διαχρονικών ζητημάτων, όπως το *modus operandi* του ξεπλύματος και το έννομο αγαθό που προστατεύεται. Αποτελεί το μεγαλύτερο Κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, διότι αναφέρεται στους μηχανισμούς ελέγχου, στα υπόχρεα πρόσωπα, τις αρχές, τη γνωστή σε όλους μας “Αρχή” και στα μέτρα δέουσας επιμέλειας.

Ξεχωριστό Κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αποτελεί το 7ο και τελευταίο Κεφάλαιο (Διοικητικές και Ποινικές Κυρώσεις), το οποίο αναφέρεται στις ποινικές κυρώσεις, στις κακουργηματικές και πλημμεληματικές περιπτώσεις, στη δήμευση, στην αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου και στις διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στο ν. 4557/2018.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΡΙΣΜΟΙ – ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Ένας γενικός ορισμός που αποδίδει την έννοια της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή αλλιώς «ξέπλυμα χρήματος» ή “money laundering”, όπως είναι διεθνώς γνωστή, ο οποίος έχει δοθεί από την «Προεδρική Επιτροπή για το Οργανωμένο Έγκλημα των ΗΠΑ» είναι ο εξής:

«Ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες περιγράφεται η διαδικασία μέσω της οποίας αποκρύπτεται η ύπαρξη, η παράνομη πηγή ή η παράνομη

χρήση εσόδων, τα οποία στη συνέχεια μεταμφιέζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε η προέλευσή τους να εμφανίζεται νόμιμη.»

Σύμφωνα με άλλον ορισμό, με τον όρο ξέπλυμα χρήματος νοείται η νομιμοποίηση μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος των εσόδων που προέρχονται από εγκληματική δραστηριότητα.¹

Σημειώνεται ότι πολύ συχνά ο όρος ξέπλυμα βρώμικου χρήματος συνδέεται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, δηλαδή με τις ενέργειες εκείνες με τις οποίες επιδιώκεται η προώθηση κεφαλαίων σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα, με σκοπό την υποβοήθησή τους στην οργάνωση ή διενέργεια τρομοκρατικών πράξεων. Μολονότι είναι εφικτός ο συνδυασμός του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, διαχωρίζονται εννοιολογικά, υπό την έννοια ότι στην πρώτη περίπτωση απαραίτητη προϋπόθεση είναι η τέλεση μιας προγενέστερης χρονικά παράνομης πράξης από την οποία και προέκυψαν τα οικονομικής υφής έσοδα (ιδ. κατωτέρω *modus operandi* του εγκλήματος), ενώ στη δεύτερη περίπτωση τα χρήματα δεν αποκλείεται να έχουν και νόμιμη προέλευση.

Στη χώρα μας, παρόλο που το φαινόμενο είχε κάνει την εμφάνισή του αρκετά χρόνια νωρίτερα, συναντάμε για πρώτη φορά τον όρο «νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα» στο ν. 2145/1993 σχετικά με τη ρύθμιση θεμάτων εκτελέσεων ποινών, επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών της δικαιοσύνης και στο άρθρο 2 του ν. 2331/1995, που τροποποίησε το ν. 2145/1993. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 του ν. 2331/1995, *«Με ποινή καθείρξεως μέχρι δέκα ετών τιμωρείται όποιος από κερδοσκοπία ή με σκοπό να συγκαλύψει την αληθή προέλευση ή να παράσχει συνδρομή σε πρόσωπο που ενέχεται σε εγκληματική δραστηριότητα, αγοράζει, αποκρύπτει, λαμβάνει ως εμπράγματη ασφάλεια, δέχεται στην κατοχή του, καθίσταται οπωσδήποτε δικαιούχος, μετατρέπει ή μεταβιβάζει οποιαδήποτε περιουσία που προέρχεται από την προαναφερόμενη*

---

¹ Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας Α.Ε., 1998

δραστηριότητα. Αν ο δράστης ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος ή υπότροπος, τιμωρείται με ποινή καθείρξεως τουλάχιστον δέκα ετών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης ποινής.»²

Αυτή είναι ουσιαστικά η πρώτη φορά που η ελληνική νομοθεσία και η ποινική δικαιοσύνη έρχονται αντιμέτωπες με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, όχι σαν μια αφηρημένη έννοια, αλλά υπό το πρίσμα ενός σοβαρού ποινικού αδικήματος και καλούνται να συμβάλλουν στην παγκόσμια προσπάθεια καταστολής του φαινομένου, λαμβάνοντας πλέον ενεργό δράση. Από τότε μέχρι και σήμερα ο νόμος για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος έχει υποστεί πληθώρα τροποποιήσεων, προκειμένου να ακολουθήσει τις σύγχρονες εξελίξεις λόγω της διεύρυνσης των μεθόδων δράσης και των νέων πρακτικών των δραστών του εγκλήματος, η καταστολή του οποίου (δεδομένης της εξέλιξης των τεχνολογικών επιτευγμάτων) αποτελεί πρόκληση τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και διεθνές επίπεδο. Όπως θα αναφέρουμε και στη συνέχεια της παρούσας εργασίας, ο νόμος για το ξέπλυμα έχει προβληματίσει το νομικό κόσμο και έχει δεχτεί αρνητική κριτική στην πορεία των ετών και είναι αλήθεια ότι η πλειοψηφία των θεωρητικών πιστεύει ότι στην εξελεγκτική του πορεία έχασε τον προσανατολισμό του και το βασικό του σκοπό, διευρύνοντας αναιτιολόγητα το πεδίο εφαρμογής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΦΑΣΕΙΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ

Αναμφίβολα, η απελευθέρωση των αγορών, η μεταφορά κεφαλαίων και εργαζομένων και η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας κατέστησαν σαφώς ευκολότερη την οικονομική διείσδυση από τη μία χώρα στην άλλη και οδήγησαν με γοργούς ρυθμούς στην επέκταση του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Συνεπεία τούτου, καθίσταται καθημερινά ολοένα και περισσότερο αναγκαία η πρόληψη και η καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από

---

² Άρθρο 2 του ν. 2331/1995

εγκληματικές δραστηριότητες με τη θέσπιση νέων νόμων και τη βελτίωση των υπαρχόντων. Εξίσου σημαντική και επιβεβλημένη, ωστόσο, παρίσταται και η στενή συνεργασία των κρατών μέσω της κοινής, συντονισμένης δράσης τους.

Τα εγκλήματα που τελούν οι δράστες συχνά αποφέρουν τεράστια κέρδη, τα οποία επιθυμούν να εισάγουν στην νόμιμη οικονομία, προκειμένου να τα αξιοποιήσουν, χωρίς να προκαλέσουν υποψίες για την πραγματική προέλευσή τους. Πολύ συχνά μάλιστα παρατηρείται το φαινόμενο οι δράστες να χρησιμοποιούν το χρηματοπιστωτικό σύστημα, προκειμένου να επιτύχουν το σκοπό τους, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει πως υπάρχει κάποια δεδομένη μεθοδολογία που χρησιμοποιούν οι δράστες του ξεπλύματος, αντιθέτως θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς πως τις περισσότερες φορές αποδεικνύονται ιδιαίτερος επινοητικοί.

2.1. Το Αμερικάνικο Μοντέλο των Τριών Φάσεων

Στην έκθεση των Τελωνειακών Υπηρεσιών των Η.Π.Α. προέκυψε ένα μοντέλο, το οποίο είναι ευρέως αποδεκτό τόσο από την αμερικάνικη όσο και από την ευρωπαϊκή θεωρία. Πρόκειται για το επονομαζόμενο Αμερικάνικο Μοντέλο των Τριών Φάσεων. Σύμφωνα με το εν λόγω μοντέλο το ξέπλυμα πραγματοποιείται στις τρεις ακόλουθες φάσεις:³

1^η Φάση: Η φάση της τοποθέτησης (Placement stage).

Σε αυτή τη φάση τα μετρητά, χωρίς να χρησιμοποιούνται ιδιαίτερος παραπλανητικές μέθοδοι ή ελιγμοί, διοχετεύονται και αναμιγνύονται με νόμιμα κεφάλαια ή κατατίθενται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Επιπλέον, στο στάδιο αυτό συμπεριλαμβάνεται και η φυσική διασυνοριακή μεταφορά χαρτονομισμάτων και τραπεζογραμματίων. Σημειώνεται ότι ιδιαίτερα στο οργανωμένο εμπόριο ναρκωτικών είναι έντονο το πρόβλημα της μεγάλης ποσότητας διαθέσιμου χρήματος. Το στάδιο αυτό είναι πολύ σημαντικό, διότι το εξωλογιστικό χρήμα μπορεί να εντοπιστεί εύκολα και ενέχει μεγάλο ρίσκο, καθώς τα μεγάλα ποσά καταθέσεων μπορεί να κινήσουν τις

---

³ Άρθρο Θ. Καραδήμα και Π. Καραδήμα, «Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος και τα μέτρα πρόληψης των ελληνικών τραπεζών», e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας, σελ. 65 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

υποψίες των Αρχών, δεδομένου ότι οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να αναφέρουν υψηλής αξίας συναλλαγές.

Τεχνικές ξεπλύματος στη φάση της τοποθέτησης:

- Η μέθοδος του μυρμηγκιού (*Smurfing or Structuring deposits*) αποτελεί την πλέον διαδεδομένη πρακτική των δραστών του ξεπλύματος. Το βρώμικο χρήμα διοχετεύεται στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα κατακερματίζοντας τον όγκο των χρημάτων σε πολλές συναλλαγές κάτω από το όριο αναφοράς (δήλωσης) ή αναγνώρισης. Οι απεσταλμένοι είτε προβαίνουν απευθείας σε καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς είτε μετατρέπουν τα ποσά σε τραπεζικές ή ταχυδρομικές επιταγές, τις οποίες προωθούν στους μεσάζοντες, οι οποίοι με τη σειρά τους τις επαναπροωθούν σε άλλες τράπεζες, όπου κατατίθενται σε λογαριασμούς των «δικαιούχων».
- Υπάλληλοι τραπεζών και εν γένει χρηματοπιστωτικών οργανισμών παρακάμπτουν τη νομοθεσία κάνοντας δεκτές καταθέσεις μεγάλων χρηματικών ποσών.
- Απόκρυψη της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων των τραπεζικών λογαριασμών χρησιμοποιώντας εταιρίες-βιτρίνα, με βασικές εξαιρέσεις από την υποχρέωση αναφοράς και εξακρίβωσης ταυτότητας.
- Απόκτηση αγαθών υψηλής αξίας (αυτοκινήτων, αεροπλάνων, ακινήτων, πολύτιμων μετάλλων) ή χρηματοοικονομικών εργαλείων (αγορά μετοχών, ταξιδιωτικών επιταγών, τραπεζικών επιταγών).
- Λαθρεμπόριο νομίσματος (*currency smuggling*). Αναφέρεται στη διασυνοριακή (φυσική) μεταφορά χρηματικών ποσών συσκευασμένων σε εμπορεύματα σε χώρες χωρίς συναλλαγματικούς περιορισμούς και χωρίς αυστηρή νομοθεσία,

προκειμένου να κατατεθούν στο χρηματοπιστωτικό της σύστημα και στη συνέχεια φυσικά να επανεξαχθούν χωρίς να αφήσουν ίχνη.⁴

- Τυχηρά Παίγνια, Καζίνο.⁵

2^η Φάση: Η φάση της διαστρωμάτωσης – συσσώρευσης (layering stage).

Πρόκειται για το πιο πολύπλοκο και το πιο επικίνδυνο για τους δράστες στάδιο, το οποίο χαρακτηρίζεται από τη χρήση ιδιαίτερας παραπλανητικών μεθόδων και από πολύπλοκες συναλλαγές. Ο στόχος, φυσικά, είναι να μην εντοπιστεί το βρώμικο χρήμα. Σε αυτή τη φάση λοιπόν επιχειρείται η αποκοπή της βρώμικης περιουσίας και η απόκρυψη της πραγματικής της προέλευσης με διάφορους τρόπους, όπως τραπεζικές συναλλαγές, εμβάσματα μεταξύ διαφορετικών τραπεζικών λογαριασμών σε διαφορετικά ονόματα και χώρες, αγορές αγαθών υψηλής αξίας, μεταφορές χρημάτων με τη μορφή λογιστικού χρήματος ή με μορφή μετάλλων σε διεθνή οικονομικά κέντρα. Ο πρώτος σταθμός είναι συνήθως τα μικρά υπεράκτια τραπεζικά κέντρα, από τα οποία τα κεφάλαια μεταφέρονται σε μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά κέντρα και διοχετεύονται σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Τεχνικές ξεπλύματος στη φάση της διαστρωμάτωσης – συσσώρευσης:

- Τραπεζική Ανταπόκριση⁶

---

⁴ «Η ΕΚΤ αναμένεται να αρχίσει τη διαδικασία απόσυρσης εντός του 2016», ιστοσελίδα Newsroom, CNN Greece, 7.2.2016 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

⁵ Στεργίου Λεωνίδας, άρθρο, «Επτά συνταγές για ξέπλυμα μαύρου χρήματος», εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 27.10.2005 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

⁶ Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου/Τμήμα Εποπτείας και Ρυθμίσεως Τραπεζικών Ιδρυμάτων, «Ανεπίσημη Ενοποίηση της Οδηγίας προς τις τράπεζες για την παρεμπόδιση ξεπλύματος παράνομου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας του Απριλίου 2008 και των τροποποιητικών Οδηγιών της έως το 2010» (αντληθείσα από το διαδίκτυο)

- Τραπεζικές Επιταγές.⁷
- Ασφαλιστικές αγορές.⁸
- Δάνεια χαμηλού η μηδενικού επιτοκίου.
- Back to back δάνεια.
- Λογαριασμοί πλάγιας πρόσβασης (payable – through accounts –PTA)
- Γραφεία ανταλλαγής συναλλάγματος⁹
- Γραφεία μεταφοράς χρημάτων:

Στη χώρα μας το 2012 υπολογίζεται ότι ο αριθμός των γραφείων μεταφοράς χρημάτων που μετέφερε χρήματα στο εξωτερικό και δη στην Αλβανία, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική έφτασε τα 200. Όπως είχε παρατηρηθεί, τα εν λόγω γραφεία απέστειλαν χρήματα (κυρίως μεταναστών) στο εξωτερικό μέσω πολυεθνικών εταιριών. Προκειμένου να σταλούν τα χρήματα ο αποστολέας απευθυνόταν σε κάποιο κατάστημα - γραφείο μεταφοράς χρημάτων και έδινε το ονοματεπώνυμο, την χώρα και την πόλη που βρίσκεται ο αποδέκτης. Ο υπάλληλος από την άλλη του έδινε έναν δεκαψήφιο αριθμό (τον αριθμό μεταφοράς), τον οποίο εν συνεχεία ο αποστολέας μετέφερε

---

⁷ Άρθρο Θ. Καραδήμα και Π. Καραδήμα, «Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος και τα μέτρα πρόληψης των ελληνικών τραπεζών», e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας, σελ. 65 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

⁸ Εθνική έκθεση εκτίμησης κινδύνου για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Οκτώβριος 2018, σελ. 38

⁹ Εθνική έκθεση εκτίμησης κινδύνου για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Οκτώβριος 2018, σελ. 40

στον παραλήπτη, για να λάβει τα χρήματα σε κάποιο κατάστημα της περιοχής του.¹⁰

- Εικονικές πωλήσεις κα αγορές
- Εικονικές εταιρίες (Shell companies)¹¹
- Υπόγεια τραπεζική (underground/alternative banking)
- Black Market Colombian Peso Exchange (Μαύρη αγορά συναλλάγματος)

3^η Φάση: Η φάση της ολοκλήρωσης (Integration stage).

Μετά την εξαφάνιση κάθε ίχνους που θα μπορούσε να κινήσει τις υποψίες των αρχών, το βρώμικο χρήμα διοχετεύεται στο οικονομικό σύστημα, έχοντας αποκτήσει πλέον νομιμότητα.¹²

Τεχνικές ξεπλύματος στην φάση της ολοκλήρωσης:

- Επενδύσεις Κεφαλαιαγοράς
- Παράγωγα
- Απόκτηση ακινήτων

---

¹⁰ Άρθρο με τίτλο “Στο στόχαστρο του ΣΔΟΕ τα γραφεία μεταφοράς χρημάτων στο εξωτερικό, εφημερίδα “ΤΟ ΒΗΜΑ”, 5.10.2012 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

<http://www.tovima.gr/society/article/?aid=478145>

¹¹ Πρόκειται για εταιρίες που υπάρχουν μόνο “στα χαρτιά”, δεν έχουν γραφεία, δραστηριότητα, ούτε και υπαλλήλους, αλλά δημιουργούνται προκειμένου να καλυφθεί η πραγματική κυριότητα των τραπεζικών λογαριασμών και των περιουσιακών στοιχείων.

¹² Κάτσιος Α. Σταύρος, (1998), «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος – Η Γεωπολιτική του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Συστήματος: Το Φαινόμενο της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες», Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., σελ. 81 επ.

- Αγορά χρυσού
- Αγορά διαμαντιών
- Αγορά καταναλωτικών αγαθών για εξαγωγές
- Απόκτηση αγαθών πολυτελείας
- Επιχειρήσεις εντάσεως μετρητών

2.2. Σύγχρονες Τεχνικές ξεπλύματος

- Ξέπλυμα μέσω κρυπτονομισμάτων.

Το ψηφιακό ή εικονικό νόμισμα είναι ένα είδος μη ρυθμιζόμενου ψηφιακού χρήματος, το οποίο δεν εκδίδεται από κεντρική τράπεζα ούτε τελεί υπό την εγγύησή της και μπορεί να χρησιμοποιείται ως μέσο πληρωμής. Το πιο γνωστό εικονικό νόμισμα είναι το bitcoin, το οποίο δημιούργησε τις προϋποθέσεις για μία νέα γενιά αποκεντρωμένων “διομότιμων (peer to peer) εικονικών νομισμάτων”, που αποκαλούνται και κρυπτονομίσματα. Φυσικά, μετά το bitcoin, αναπτύχθηκαν και άλλα εικονικά νομίσματα με πιο γνωστά τα Litecoin, Ethereum, Zcash, Dash, Ripple, Monero κλπ. Τα χαρακτηριστικά που τα κάνουν δελεαστικά για τους δράστες του ξεπλύματος είναι α) ότι είναι εύκολο να δημιουργηθούν, β) είναι εύκολο να μεταφερθούν (οπουδήποτε στον κόσμο αρκεί να υπάρχει διαδίκτυο), γ) η ανωνυμία που προσφέρουν κατά τις συναλλαγές (μεγαλύτερη από αυτήν που προσφέρει το χρηματοπιστωτικό σύστημα), δ) η μη αντιστρεψιμότητα πολλών συναλλαγών του εικονικού νομίσματος.¹³

Τα κρυπτονομίσματα δημιουργούνται από υπολογιστές με σύνθετες μαθηματικές πράξεις, με τη διαδικασία mining (εξόρυξη). Δεν ελέγχονται από την

---

¹³ Άρθρο του Ν. Φ. Γεωργιτσόπουλου, “Πως συνδέονται τα ψηφιακά νομίσματα (Bitcoin κλπ) με το Ξέπλυμα Χρήματος και ο κίνδυνος Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας”, 27-7-2017 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

κυβέρνηση, ούτε από τις τράπεζες. Οι συναλλαγές παρακολουθούνται από ένα δίκτυο υπολογιστών παγκόσμιας εμβέλειας, χρησιμοποιούνται εικονικές διευθύνσεις και αποκρύπτονται οι ταυτότητες αυτών που επιδίδονται στις συναλλαγές.¹⁴

Όπως στην κλασική περίπτωση της φάσης της τοποθέτησης (1η φάση) το χρήμα τοποθετείται με την κατάθεση στο τραπεζικό ίδρυμα, έτσι και στην περίπτωση των εικονικών νομισμάτων, το χρήμα τοποθετείται σε ένα ψηφιακό πορτοφόλι ψηφιακών νομισμάτων. Η τοποθέτηση μπορεί να γίνει με πραγματικά χρήματα ή με πολλές προπληρωμένες κάρτες μικρών ποσών, για να μην κινούνται υποψίες ή ακόμα και με αγορές καρτών που χρησιμοποιούνται σε εφαρμογές και παιχνίδια στο διαδίκτυο, με τη δημιουργία πολλαπλών λογαριασμών. Το στάδιο της αγοράς των εικονικών νομισμάτων αποτελεί το πρώτο στάδιο του ξεπλύματος (φάση τοποθέτησης). Είναι αυτονόητο ότι η ανωνυμία σε αυτό το στάδιο είναι εξαιρετικής σημασίας για τον δράστη του ξεπλύματος, πλην όμως το ψηφιακό νόμισμα δεν συνδέεται απαραίτητως με την ανωνυμία, αντιθέτως με τους κατάλληλους μηχανισμούς ελέγχου, τους απαραίτητους ελέγχους στα πλαίσια του KYC (Know Your Customer) και με την κατάλληλη νομοθεσία, το σύστημα μπορεί να είναι ασφαλές και να αποφευχθούν κρούσματα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Δεδομένου όμως ότι η ανάπτυξη των ψηφιακών νομισμάτων είναι πραγματικά ραγδαία, είναι επιτακτική ανάγκη τα συστήματα να συμμορφωθούν με τους ισχύοντες κανόνες κατά του ξεπλύματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι συναλλαγές των εικονικών νομισμάτων είναι δημόσιες, ωστόσο οι κάτοχοι των νομισμάτων και οι αποδέκτες των συναλλαγών δεν

---

¹⁴ Άρθρο του Ν. Φ. Γεωργιτσόπουλου, “Πως συνδέονται τα ψηφιακά νομίσματα (Bitcoin κλπ) με το Ξέπλυμα Χρήματος και ο κίνδυνος Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας”, 27-7-2017 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

είναι γνωστοί, αλλά φαίνεται μία μεγάλη διεύθυνση αλγορίθμου που πιστοποιεί τη διενεργηθείσα συναλλαγή, χωρίς όνομα.¹⁵

Όπως προαναφέρθηκε, τα εικονικά νομίσματα μπορούν να μεταφερθούν γρήγορα και εύκολα οπουδήποτε στον κόσμο με μοναδική προϋπόθεση την χρήση του διαδικτύου. Το στάδιο αυτό, δηλαδή το στάδιο της μεταφοράς των νομισμάτων, αποτελεί τη φάση της διαστρωμάτωσης.¹⁶

Τα κρυπτονομίσματα αποτελούν το ιδανικό πλυντήριο χρήματος για το οργανωμένο έγκλημα. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Ρώσου Αλεξάντερ Βίνικ, ο οποίος συνελήφθη το καλοκαίρι του 2017 σε ξενοδοχείο στην Ουρανούπολη Χαλκιδικής, έπειτα από επιχείρηση που συντόνιζαν οι αμερικανικές διωκτικές αρχές με σκοπό τη σύλληψή του και την έκδοσή του στις Η.Π.Α. Ο Βίνικ, γνωστός και ως “Mr Bitcoin”, σύμφωνα με τις κατηγορίες που τον βαραίνουν, φέρεται να ήταν ιδιοκτήτης της πλατφόρμας ανταλλαγής κρυπτονομισμάτων btc-e και να διηύθυνε από το 2011 εγκληματική οργάνωση, η οποία κατέχει και διαχειρίζεται έναν από τους σημαντικότερους ιστοχώρους ηλεκτρονικού εγκλήματος στον κόσμο. Θωρείται, επίσης, ο υπαίτιος πίσω από τη μεγαλύτερη ληστεία κρυπτονομισμάτων από την πλατφόρμα Mt. Gox, η οποία έλαβε χώρα το 2011 (κλοπή 650.000 bitcoins). Σύμφωνα με το Δίκτυο Οικονομικού Εγκλήματος των Η.Π.Α., ο Βίνικ από το 2011 έως και το 2014 κατάφερε να ξεπλύνει περισσότερα από 300.000 bitcoins.¹⁷ Η συγκεκριμένη πλατφόρμα (btc-e), της

---

¹⁵ Άρθρο του Ν. Φ. Γεωργιτσόπουλου, “Πως συνδέονται τα ψηφιακά νομίσματα (Bitcoinκλπ) με το Ξέπλυμα Χρήματος και ο κίνδυνος Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας”, 27-7-2017 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

¹⁶ Άρθρο του Ν. Φ. Γεωργιτσόπουλου, “Πως συνδέονται τα ψηφιακά νομίσματα (Bitcoinκλπ) με το Ξέπλυμα Χρήματος και ο κίνδυνος Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας”, 27-7-2017 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

¹⁷ Άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα EleftherosTypos.gr, “Εκδίδεται στις ΗΠΑ ο Ρώσος που κατηγορείται για ξέπλυμα μαύρου χρήματος με bitcoin”, 4.10.2017 (αντληθέν από το διαδίκτυο).

<https://www.eleftherostypos.gr/ellada/132152-ekdidetai-stis-ipa-o-rosos-pou-katigoreitai-gia-xepluma-maourou-xrimatos-me-bitcoin/>

οποίας διαχειριστής φέρεται να ήταν ο Αλεξάντερ Βίνικ, χρησιμοποιείτο και από κυβερνοεκβιαστές, διεφθαρμένους πολιτικούς πράκτορες των Η.Π.Α., χάκερ που υπέκλεπταν προσωπικά δεδομένα, καθώς και από εμπόρους ναρκωτικών, με σκοπό το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.¹⁸

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Europol, περίπου το 3-4% των 113 δισ. Ευρώ από παράνομες δραστηριότητες στην Ευρώπη ξεπλένεται μέσω κρυπτονομισμάτων. Επιπλέον, έχει σε μεγάλο βαθμό καθιερωθεί ως ο προτιμώμενος τρόπος πληρωμής των hackers ανά τον κόσμο. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Wanna Cry ransomware attack. Η επίθεση του ransomware διαδόθηκε μέσω διαδικτύου το Μάιο του 2017 και έχει χαρακτηριστεί ως η μεγαλύτερη επίθεση που έχει λάβει χώρα ποτέ σε σχέση με το κακόβουλο λογισμικό ransomware, αφού μόλυνε πάνω από 230.000 υπολογιστές σε πάνω από 150 χώρες, χρησιμοποιώντας 20 διαφορετικές γλώσσες, για να ζητήσει χρήματα από τους χρήστες με μορφή bitcoin. Η επίθεση έπληξε την Telefonica και πολλές άλλες μεγάλες εταιρίες στην Ισπανία, τμήματα του Βρετανικού Εθνικού Συστήματος Υγείας, την FedEx, την Deutsche Bahn, Honda, Renault, το Ρωσικό Υπουργείο Εσωτερικών και την Ρωσική MegaFon. Οι θύτες έδωσαν στα θύματα επταήμερη προθεσμία, με την απειλή ότι μετά το πέρας της προθεσμίας τα αρχεία τους θα διαγραφούν.¹⁹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

3.1. Η.Π.Α.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σαν φαινόμενο έκανε για πρώτη φορά την εμφάνισή του στην Αμερική, με αποτέλεσμα το γραπτό διεθνές δίκαιο να επηρεαστεί

---

¹⁸ Άρθρο του Παναγιώτη Τσιμπούκη, «Άρειος Πάγος: Να εκδοθεί στις Η.Π.Α. ο Ρώσος «mr Bitcoin» Αλεξάντερ Βίνικ», στη ηλεκτρονική εφημερίδα «Πρώτο Θέμα», 13.12.017 (αντληθέν από το διαδίκτυο).

¹⁹ Άρθρο της Μαριάνθη Πελεβάνη “Πως το οργανωμένο έγκλημα κρύβει και ξεπλένει δισεκατομμύρια σε κρυπτονομίσματα”, 16.2.2018 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

αισθητά από την αμερικανική νομοθεσία σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Τόσο η αμερικανική όσο και η ελβετική νομοθεσία για την πρόληψη του οικονομικού συστήματος, ιδίως του χρηματοπιστωτικού, επηρέασαν και τη διαμόρφωση των διεθνών κανόνων στο προληπτικό πεδίο δράσης και επιπλέον συνέβαλαν στη διαμόρφωση των γνωστών 40 συστάσεων της FATF, οι οποίες αναμφίβολα επηρέασαν με τη σειρά τους τις εσωτερικές νομοθεσίες των κρατών παγκοσμίως.²⁰

Σημειώνεται ότι ο όρος “ξέπλυμα βρώμικου χρήματος” χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1920 από αστυνομικούς στην Αμερική, προκειμένου να περιγράψουν τη δραστηριότητα της μαφίας, η οποία για να αποκρύψει έσοδα από παράνομες δραστηριότητες αγόραζε και χρησιμοποιούσε επιχειρήσεις πλυντηρίων ρούχων. Μέχρι δε και τα τέλη της δεκαετίας του 1960 οι πρακτικές, οι οποίες σήμερα συνιστούν το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, χαρακτηρίζονταν από την αμερικανική κυβέρνηση ως συνωμοσία σε βάρος των αρμόδιων κυβερνητικών αρχών για τον εντοπισμό πραγματικών εισοδημάτων και την επιβολή των αναλογούντων φόρων. Αυτή η ειδική μορφή συνωμοσίας το έτος 1992 ενσωματώθηκε στην “Anti-Money Laundering Act” του 1992.²¹

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, μολοντί είχε αναφερθεί σαν όρος σε σχετική αμερικανική απόφαση εκδοθείσα το 1982, θεωρήθηκε ομοσπονδιακό έγκλημα μόλις το έτος 1986, ως αποτέλεσμα των εργασιών της Προεδρικής Επιτροπής για το Οργανωμένο Έγκλημα και αποτέλεσε και την απαρχή της σύνδεσής του με το οργανωμένο έγκλημα. Το ίδιο έτος θεσπίστηκε και ο “Money Laundering Control Act” (MLCA), ο οποίος προέβλεψε δύο ομοσπονδιακά εγκλήματα και ειδικότερα το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος (18 USC παρ. 1956) και τη χρηματική συναλλαγή που αφορά σε

---

²⁰ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, 2009, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου και διεθνές ποινικό πλαίσιο”, σελ. 8 επ.

²¹ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, 2009, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου και διεθνές ποινικό πλαίσιο”, σελ. 9 επ.

περιουσία άνω των 10.000 δολαρίων προερχόμενη από παράνομη δραστηριότητα (18 USC παρ. 1957).²²

Ειδικότερα, το άρθρο 1956 απαγορεύει στα άτομα να προβαίνουν σε χρηματοοικονομική συναλλαγή με έσοδα προερχόμενα από συγκεκριμένα εγκλήματα, γνωστά ως «συγκεκριμένες παράνομες δραστηριότητες» (“specified unlawful activities” ή SUAs). Προϋπόθεση εφαρμογής του MLCA είναι το άτομο να είχε την πρόθεση να πραγματοποιήσει τη συναλλαγή, για να αποκρύψει την πηγή, την κυριότητα ή τον έλεγχο των κεφαλαίων. Το ενδιαφέρον στην περίπτωση του MLCA είναι ότι δεν προβλέπεται ελάχιστο χρηματικό όριο, δεν απαιτείται να επιτεύχθηκε η απόκρυψη των παράνομων εσόδων, ούτε απαιτείται η πράξη της νομιμοποίησης να γίνεται μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς σύμφωνα με τον MLCA η έννοια της χρηματοοικονομικής συναλλαγής είναι πλέον αρκετά διευρυμένη και, ως εκ τούτου, η απλή μεταβίβαση από ένα πρόσωπο σε άλλο, εφόσον γίνεται με σκοπό την απόκρυψη της πηγής, της ύπαρξης και της χρήση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, αρκεί για να στοιχειοθετηθεί το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα.²³

Το Κογκρέσο ήθελε να δημιουργήσει ένα ομοσπονδιακό έγκλημα, το οποίο θα εξουσιοδοτεί την κυβέρνηση να δημεύει τα περιουσιακά στοιχεία και τα οικονομικής υφής παράνομα έσοδα των δραστών του εγκλήματος και να παράσχει στον Ομοσπονδιακό Νόμο περισσότερα εργαλεία ανίχνευσης και εξιχνίασης του οργανωμένου εγκλήματος, προβλέποντας παράλληλα αυστηρότερες κυρώσεις, ώστε να λειτουργήσει αποτρεπτικά για τους επίδοξους εγκληματίες.

Προκειμένου να αναδειχθεί η πραγματική πρόθεση πίσω από την ποινικοποίηση του ξεπλύματος «βρώμικου» χρήματος, καθώς και η τρομακτική έκταση

---

²² Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, 2009, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου και διεθνές ποινικό πλαίσιο”, σελ. 8 επ.

²³ MLCA 1986 –HPA H.R. Rep. No. 855, 99th Cong., 2d Sess. At 13 (1986)

του φαινομένου (καρτέλ ναρκωτικών, συμμετοχή χρηματοπιστωτικού συστήματος κλπ) ήδη από την εποχή που εξετάζουμε, ήτοι από τη δεκαετία του '80, σκόπιμο είναι να παραθέσουμε την παρακάτω εμβληματική για την εποχή δήλωση²⁴:

«Η επιτροπή έχει επίγνωση του γεγονότος ότι κάθε πρόσωπο που συνεργάζεται με έναν έμπορο ναρκωτικών ή οποιονδήποτε άλλο εγκληματία, το πράττει με ουσιώδη κίνδυνο αν γνωρίζει ότι πληρώνεται με τα εγκληματικά έσοδα τα οποία στη συνέχεια χρησιμοποιεί για μια οικονομική συναλλαγή. Όπως υποστήριξε ο κ. Swaw "Ανησυχώ για το χρηματιστή του Fort Lauderdale που μπορεί να λάβει 250.000 δολάρια μετρητά ως πληρωμή. Ανησυχώ για το μεσίτη που πρόκειται να βγάλει πενήντα με εκατό χιλιάδες δολάρια προμήθεια, γνωρίζοντας τι κάνει". Έχω βαρεθεί να βλέπω ανθρώπους να αποσειούν την ευθύνη λέγοντας: "Δεν είμαι μέρος του προβλήματος, δεν διαπράττω έγκλημα και άρα τα χέρια μου είναι καθαρά, παρόλο που ξέρω ότι τα χρήματα που χρησιμοποιώ είναι βρώμικα". Ο μόνος τρόπος να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα είναι να καταστήσουμε σαφές σε όλη την κοινότητα, τον κάθε πολίτη, ότι είναι πράγματι μέρος του προβλήματος και ότι θα μπορούσαν κάλλιστα να καταδικαστούν αν λαμβάνουν ενσυνείδητα αυτά τα χρήματα. Αν μπορούμε να απαξιώσουμε τα χρήματα του εμπόρου ναρκωτικών, τότε θα έχουμε αγγίξει την ευαίσθητη χορδή του, θα τον έχουμε χτυπήσει εκεί που πονάει, στο πορτοφόλι του...»²⁵

3.2. Οι προβλέψεις του Διεθνούς Δικαίου

Αδιαμφισβήτητα, το διεθνές δίκαιο δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο από τις διαστάσεις που άρχιζε να καταλαμβάνει το φαινόμενο του ξεπλύματος. Πολύ σύντομα λοιπόν το ξέπλυμα θεωρήθηκε από το διεθνές δίκαιο - και ιδιαιτέρως από τις συμβάσεις που συνήφθησαν στο πλαίσιο του ΟΗΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης - ως μία πράξη που πρέπει να ποινικοποιηθεί από τα κράτη. Στόχο μάλιστα αποτέλεσε η

²⁴ H.R. REP. No. 855, 99th Cong., 2d Sess. At 13 (1986) και

<http://ideaexchange.uakron.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1058&context=akrontaxjournal>

²⁵ Δρ Ν. Χατζηνικολάου, «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – ειδικά ζητήματα ουσιαστικού ποινικού και ποινικού δικονομικού δικαίου» (αντληθέν από το διαδίκτυο)

<http://www.gsac.gov.gr/images/pdfs/meth/Xatzinikolaou.pdf>

ομοιόμορφη ποινικοποίηση του ξεπλύματος από όσα το δυνατόν περισσότερα κράτη, προς το σκοπό μίας ενιαίας, στοχευμένης και αποτελεσματικής προσπάθειας καταστολής του φαινομένου. Επισημαίνεται ότι σε πρώτη φάση (1980) το φαινόμενο του ξεπλύματος συνδέθηκε αποκλειστικά με το οργανωμένο έγκλημα και η έννοιά του σχεδόν ταυτιζόταν με το εμπόριο ναρκωτικών από οργανωμένες ομάδες εγκληματιών που δρούσαν σε περισσότερα του ενός κράτη αποκομίζοντας τεράστια οικονομικά οφέλη. Εν συνεχεία, βέβαια, κατέστη σαφές πως το οργανωμένο έγκλημα μπορεί να τελεί και άλλα εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου εκ των οποίων μπορεί να προκύψει τεράστιο οικονομικό όφελος. Αν και σκοπός της διεθνούς κοινότητας ήταν η καταπολέμηση πρωτίστως του οργανωμένου εγκλήματος, **η Διεθνής Σύμβαση που υπογράφηκε το έτος 1990 στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και κυρώθηκε σταδιακά από όλα τα κράτη μέλη, δεν αναφέρεται μόνο στο οργανωμένο έγκλημα, αλλά αναφέρεται και στο “σοβαρό έγκλημα που αποτελεί διεθνές πρόβλημα και από το οποίο πηγάζει περιουσία”.**

Συνεπώς, αν και μεγάλο μέρος της θεωρίας παγκοσμίως θεωρεί ότι το ξέπλυμα συνδέεται αποκλειστικά με το οργανωμένο έγκλημα, περιορίζοντας την έκτασή του στα εγκλήματα που τελούν οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, το γραπτό διεθνές δίκαιο ουδέποτε επιβεβαίωσε την ανωτέρω άποψη. Πιθανολογείται ότι αυτό που ενδιαφέρει τη διεθνή κοινότητα είναι εν γένει τα υψηλά εγκληματικά έσοδα που αποκτούν νομιμοφανή υπόσταση και μπορούν να εισέλθουν στις οικονομίες των κρατών πλήττοντας συγκεκριμένες όψεις του χρηματοπιστωτικού και οικονομικού συστήματος, όπως τη σταθερότητα και την ακεραιότητά του.²⁶

3.2.1. Η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά του παράνομου εμπορίου των ναρκωτικών και των ψυχοτρόπων ουσιών (1988)

Η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά του παράνομου εμπορίου των ναρκωτικών και των ψυχοτρόπων ουσιών αποτελεί κείμενο του διεθνούς ποινικού δικαίου, το οποίο

---

²⁶ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, 2009, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου και διεθνές ποινικό πλαίσιο”, σελ. 10 επ.

υπεγράφη την 20^η.12.1988 στη Βιέννη και κυρώθηκε από τη χώρα μας με τον ν. 1990/1991. Ήταν “το πρώτο κείμενο διεθνούς ποινικού δικαίου παγκοσμίου εμβέλειας”, το οποίο υποχρέωσε ουσιαστικά τα κράτη να ποινικοποιήσουν το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, το οποίο προέρχεται αποκλειστικά από το εμπόριο ναρκωτικών ουσιών.²⁷

Η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά του παράνομου εμπορίου των ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών συνέβαλε, μεταξύ άλλων, στη διαμόρφωση της νομικής έννοιας του “ξεπλύματος βρώμικου χρήματος”. Μάλιστα οι νομοτυπικές μορφές του ξεπλύματος και δη οι ενέργειες που συνιστούν τις εγκληματικές συμπεριφορές, διατηρήθηκαν σε μεγάλο βαθμό και στα επόμενα διεθνή κείμενα του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ορισμένες βέβαια διαφοροποιήσεις, δεδομένου ότι στην πορεία διευρύνθηκε η έννοια της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας, με αποτέλεσμα να συμπεριληφθούν περισσότερα αδικήματα από τα οποία προέρχεται η “βρώμικη” περιουσία. Έτσι λοιπόν οι υποστάσεις της επιδίωξης, της συγκάλυψης και της κτήσης ή κατοχής προβλέφθηκαν και στον ελληνικό νόμο για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (σημερινό άρθρο 2 του ν. 4557/2018). Από νομική άποψη οι ενέργειες που αποτελούν το λεγόμενο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σύμφωνα με τους ορισμούς της παραπάνω Σύμβασης, αλλά και τους ελληνικούς ορισμούς, αντιστοιχούν στις τρεις φάσεις του ξεπλύματος, για τις οποίες έγινε λόγος παραπάνω, οι οποίες είχαν εντοπιστεί από τη FATF ήδη από την πρώτη Έκθεση στην προσπάθεια κατανόησης της διαδικασίας του ξεπλύματος.²⁸

Επισημαίνεται ότι η Σύμβαση της Βιέννης αντικατοπτρίζει τη διεθνή προσπάθεια επιβολής ενός συστήματος διευρυμένων δημεύσεων ως ποινικών

---

²⁷ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, 2009, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου και διεθνές ποινικό πλαίσιο”, σελ. 13 επ.

²⁸ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, 2009, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου και διεθνές ποινικό πλαίσιο”, σελ. 13 επ.

κυρώσεων, οι οποίες συνεπικουρούνται από τη συντρέχουσα δυνατότητα επιβολής οικονομικών μέτρων δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων, στο πλαίσιο διεξαγωγής ποινικών διαδικασιών περί την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από τη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών.²⁹

3.2.2. Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τη διεθνική οργανωμένη εγκληματικότητα (2000)

Η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος συνήφθη στις 12 έως 15 Δεκεμβρίου του 2000 στο Παλέρμο της Ιταλίας και αποτελεί τη δεύτερη Σύμβαση διεθνούς ποινικού δικαίου του ΟΗΕ κατά του διεθνικού εγκλήματος. Κυρώθηκε από τη χώρα μας με το ν. 3875/2010.³⁰

Καταρχάς, η Σύμβαση του Παλέρμο υποχρεώνει τα κράτη να ποινικοποιήσουν ως βασικά αδικήματα όσα ανάγονται στο οργανωμένο έγκλημα ή αποτελούν σοβαρό αδίκημα και εναποθέτει στη διακριτική ευχέρεια των κρατών να συμπεριλάβουν στα βασικά αδικήματα οποιοδήποτε αδίκημα (χωρίς διακρίσεις) κρίνουν σκόπιμο. Βασικό χαρακτηριστικό της Σύμβασης του Παλέρμο αποτελεί το γεγονός ότι στοχοποιεί το οργανωμένο έγκλημα, ανεξαρτήτως εάν αυτό τελείται διασυνοριακά ή αποκλειστικά σε εθνικό επίπεδο.³¹

Έτι περαιτέρω, στο άρθρο 12 της Σύμβασης υπάρχει ρητή πρόβλεψη για την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων εγκλήματος, της περιουσίας, η αξία της οποίας αντιστοιχεί στην αξία των εν λόγω προϊόντων, καθώς και της περιουσίας, του εξοπλισμού ή άλλων μέσων που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν σε εγκλήματα αναφερόμενα στη Σύμβαση. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση ανάμειξης των προϊόντων του εγκλήματος ή άλλου οφέλους ή εισοδήματος

---

²⁹ Δ. Συμεωνίδης, “Κατασχέσεις στην ποινική διαδικασία και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Από τον ΚΠΔ στο σύγχρονο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο”, 2010, σελ. 562επ.

³⁰ ΦΕΚ Α 158/20-09-2010

³¹ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο”, 2009, σελ. 17-18.

που αποκτήθηκε από αυτά, με νομίμως αποκτηθείσα περιουσία, η τελευταία υπόκειται σε δήμευση μέχρι του ποσού, στο οποίο εκτιμάται η αξία του αναμειχθέντος προϊόντος.

Επιπλέον, στο άρθρο 13 προβλέπονται ορισμένες ειδικές υποχρεώσεις των κρατών αναφορικά με την προώθηση της Διεθνούς συνεργασίας για τη δήμευση, προκειμένου να επιτευχθεί μία γρήγορη και αποτελεσματική διαδικασία και συν τοις άλλοις προβλέπεται η κατά προτεραιότητα διάθεση προϊόντων εγκλήματος ή περιουσίας που δημεύθηκαν (άρθρο 14).

Τέλος, στη εν λόγω Σύμβαση εισήχθησαν ορισμένες διατάξεις για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας (για την έκδοση, τη μεταφορά καταδικασθέντων, την αμοιβαία δικαστική συνδρομή, τις κοινές έρευνες, τη συνεργασία των υπηρεσιών έρευνας και καταστολής και τη συλλογή, ανταλλαγή και ανάλυση πληροφοριών για τη φύση του οργανωμένου εγκλήματος), καθώς και ορισμένες ειδικές δικονομικές προβλέψεις.³²

3.2.3. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με το ξέπλυμα, την έρευνα, το πάγωμα και την κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος (1990)

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 “σχετικά με το ξέπλυμα, την έρευνα, το πάγωμα και την κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος” κυρώθηκε από τη χώρα μας με το ν. 2655/1998. Σκοπός της είναι η καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας με την εφαρμογή ενός συστήματος διεθνούς συνεργασίας και χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της αποστέρησης του εγκληματία από τα προϊόντα του εγκλήματος.³³

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στη Σύμβαση δεν γίνεται καμία απολύτως αναφορά στο οργανωμένο έγκλημα. Αντιθέτως γίνεται ρητή αναφορά στη σοβαρή

---

³² Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο”, 2009, σελ. 17-18.

³³ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο”, 2009, σελ. 14.

εγκληματικότητα, που αποτελεί διεθνές πρόβλημα και αποφέρει εγκληματικά προϊόντα. Ο λόγος που γίνεται η εν λόγω ρητή αναφορά είναι ότι τα ίδια τα κράτη επιθυμούν να καταπολεμηθούν τα σοβαρά εγκλήματα που ενδιαφέρουν παραπάνω από ένα κράτη και έχουν διεθνικό ή διασυνοριακό χαρακτήρα λόγω των πολλών και διαφορετικών τρόπων τέλεσης ή γενικότερα έχουν διεθνείς όψεις, καθώς στην τέλεσή τους εμπλέκονται ως δράστες ή παθόντες άτομα διαφόρων ιθαγενειών. Τα εγκλήματα αυτά, βέβαια, θα πρέπει να αποφέρουν οικονομικό όφελος στο δράστη. Η Σύμβαση του 1990 δεν περιορίζεται στα εγκλήματα που τελούν οι οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, αλλά επιτρέπει να υπαχθούν σε αυτήν και άλλες περιπτώσεις, δεδομένου ότι οποιοσδήποτε εγκληματίας είτε από μόνος του είτε ενταγμένος σε μία εγκληματική οργάνωση μπορεί να τελεί σοβαρά εγκλήματα με σκοπό το οικονομικό όφελος.³⁴

Όσον αφορά το ζήτημα της αποστέρησης του δράστη από τα προϊόντα του εγκλήματος, αυτή επιτυγχάνεται με δύο τρόπους. Σύμφωνα με τους συντάκτες της, ο πρώτος είναι η επενέργεια στις εσωτερικές νομοθεσίες των κρατών και αναφέρεται στην υποχρέωση που έχουν τα κράτη να ποινικοποιήσουν το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και ο δεύτερος δεν είναι άλλος από την καθιέρωση ειδικών αρχών διεθνούς συνεργασίας. Επισημαίνεται ότι οι αξιόποινες συμπεριφορές της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι σχεδόν όμοιες με εκείνες που καθιερώνει η προγενέστερη Σύμβαση του ΟΗΕ του έτους 1988, με τη διαφορά ότι στην τελευταία, βασικό αδίκημα, από το οποίο μπορεί να προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία, είναι μόνο το έγκλημα που σχετίζεται με ναρκωτικά, ενώ στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης ως βασικό αδίκημα νοείται κάθε ποινικό αδίκημα, από το οποίο προήλθαν προϊόντα ικανά να καταστούν αντικείμενο του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, όπως ρητά ορίζεται στο άρθρο 1 περ. ε' της Σύμβασης.³⁵

---

³⁴ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, "Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο", 2009, σελ. 14.

³⁵ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, "Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο", 2009, σελ. 15.

3.2.4. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, το πάγωμα και την κατάσχεση προϊόντων εγκλήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (2005)

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, το πάγωμα και την κατάσχεση προϊόντων εγκλήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (2005), αντικατέστησε την Σύμβαση του Στρασβούργου του 1990. Συνήφθη στις 16.5.2005 στη Βαρσοβία και τέθηκε σε ισχύ την 1.5.2008.³⁶

Καταρχάς, η Σύμβαση της Βαρσοβίας, όπως αυτή είναι γνωστή, αποτελεί την πρώτη Σύμβαση που ρυθμίζει τόσο την πρόληψη όσο και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σημειώνεται ότι η νομοτυπική μορφή του ξεπλύματος παρέμεινε να μην είναι ίδια με αυτή της Σύμβασης του Στρασβούργου, ωστόσο δημιουργήθηκε ένας ευρύς κατάλογος βασικών αδικημάτων, ο οποίος αντιστοιχεί με αυτόν των αναθεωρημένων το 2003 και το 2004 40 Συστάσεων της FATF³⁷. Περαιτέρω, δίνεται έμφαση στη δυνατότητα επιβολής δήμευσης και δέσμευσης και καθίσταται δευτερεύουσα ακόμα και η περιουσία που αποκτήθηκε με νόμιμο τρόπο,³⁸ ενώ το βάρος απόδειξης της προέλευσης της περιουσίας βαρύνει το φερόμενο δράστη. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα έκδοσης διαταγής περί δέσμευσης και σε μη δικαστικό όργανο, όπως π.χ. σε κάποια αρμόδια αρχή.³⁹

3.2.5. Η FATF (Financial Action Task Force)

Η FATF, γνωστή και με το γαλλικό της όνομα, Groupe d'action financière (GAFI), είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός που συστάθηκε το 1989 με πρωτοβουλία του G7 κατά τη διάρκεια της ετήσιας συνόδου στο Παρίσι και μέλη της είναι 35 κράτη, στα

---

³⁶ CETS No.198

³⁷ Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο, 2009”, σελ. 18-19

³⁸ Δ. Συμεωνίδης, “Κατασχέσεις στην ποινική διαδικασία και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Από τον ΚΠΔ στο σύγχρονο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο”, 2010, σελ. 575, υποσ. 57.

³⁹ Δ. Συμεωνίδης, “Κατασχέσεις στην ποινική διαδικασία και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Από τον ΚΠΔ στο σύγχρονο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο”, 2010, σελ. 575, υποσ. 57.

οποία περιλαμβάνονται τα επτά ιδρυτικά κράτη-μέλη της (G7), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Συνεργασίας του (Περσικού) Κόλπου, ενώ υποστηρίζεται γραμματειακά από τον ΟΟΣΑ. Η FATF εντάσσεται στα διεθνή χρηματοπιστωτικά fora μέσω των οποίων επιδιώκεται η διασφάλιση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος.⁴⁰ Στη FATF μετέχουν μέλη του ΟΟΣΑ και ως παρατηρητές η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο ΟΗΕ, η Interpol, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Τελωνείων, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η Παγκόσμια Τράπεζα και άλλοι οργανισμοί.

Η βασική αποστολή της FATF είναι:

- η ανάπτυξη και προώθηση πολιτικών σε διεθνές και εθνικό επίπεδο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- ο προσδιορισμός διεθνών προτύπων,
- η συγκέντρωση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της επιδιωκόμενης διεθνούς συνεργασίας για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του συστήματος για νομιμοποίηση κεφαλαίων εγκληματικής προέλευσης και
- η μελέτη συμπληρωματικών μέτρων στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η προσαρμογή των νομοθεσιών των κρατών.⁴¹

Η FATF έχει εκδώσει 40 συστάσεις για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από το 1990, οι οποίες ισχύουν κατόπιν τροποποιήσεων μέχρι και

---

⁴⁰ Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, «Προσδιορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Γνωμ.)», ΔΕΕ 2/2019 (ΕΤΟΣ 25^ο), σελ. 155.

⁴¹ Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, “Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν. 3691/2008)”, Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

σήμερα και επιπλέον έχει εκδώσει από το 2001 9 ειδικές συστάσεις για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι πλέον πρόσφατες (40) Συστάσεις εκδόθηκαν την 16^η Φεβρουαρίου 2012 και συνεχίζουν έκτοτε να επικαιροποιούνται. Συνιστούν μεν ήπιο διεθνές δίκαιο (international soft law) αλλά έχουν γίνει γενικά αποδεκτές ως το κυρίαρχο διεθνές πρότυπο στη θεματική της οποίας επιλαμβάνονται.⁴²Επισημαίνεται ότι όλες οι χώρες που συμμετέχουν στη FATF (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα)⁴³ υποχρεούνται να εφαρμόζουν τις εν λόγω συστάσεις.

Η εκπλήρωση των στόχων της FATF επιδιώκεται μέσω της κατάρτισης ετήσιων εκθέσεων, καθώς και της αξιολόγησης της ανάγκης για τη λήψη συμπληρωματικών μέτρων που θα μπορούσαν να προωθήσουν τη διεθνή συνεργασία. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται η έμμεση εφαρμογή των νομικά μη δεσμευτικών Συστάσεων, οι οποίες αποκτούν, συνεπώς, εξαιρετική νομική σημαντικότητα.⁴⁴

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ – ΑΠΟ ΤΟ Ν. 2331/1995 ΕΩΣ ΤΟ Ν. 4557/2018

Στη χώρα μας η καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος γινόταν μέχρι πρότινος κυρίως βάσει του ν. 3691/2008, ο οποίος όμως πολύ πρόσφατα αντικαταστάθηκε από το ν. 4557/2018 (ΦΕΚ 139/30-7-2018). Αναμφίβολα, η νομοθεσία που αφορά την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος έχει υποστεί τα

---

⁴² Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, «Προσδιορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Γνωμ.)», ΔΕΕ 2/2019 (ΕΤΟΣ 25^ο), σελ. 15

⁴³ Η Ελλάδα αποτελεί μέλος της FATF από το 1991

⁴⁴ Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, «Προσδιορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Γνωμ.)», ΔΕΕ 2/2019 (ΕΤΟΣ 25^ο), σελ. 156.

τελευταία χρόνια αλληπάλληλες τροποποιήσεις και βελτιώσεις, με τις πιο σημαντικές εκείνες: α) του ν. 3691/2008 (Α' 166) με τον οποίο αντικαταστάθηκε ο προγενέστερος ν. 2331/1995 και ενσωματώθηκαν οι Οδηγίες 2005/60/ΕΚ και 2006/70/ΕΚ και μια σειρά Συστάσεων της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF), β) της τροποποίησης του ν. 3691/2008 με το ν. 3875/2010 (Α' 158), με τον οποίο μεταξύ άλλων κυρώθηκε η Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (Σύμβαση του Παλέρμο), γ) του ν. 3932/2011 (Α' 49), με τον οποίο συνεστήθη η «Αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης» ως Ανεξάρτητη Αρχή αντί Επιτροπής, όπως προβλεπόταν στον ν. 3691/2008 και δ) του ν. 4478/2017 (Α' 91), με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης «για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας», που υπεγράφη στη Βαρσοβία την 16^η.5.2005. Επισημαίνεται βέβαια ότι έχουν μεσολαβήσει και άλλες μικρότερης εκτάσεως τροποποιήσεις κατά καιρούς.⁴⁵

Προτού, όμως, προχωρήσουμε σε μία πρώτη ανάλυση του ν. 4557/2018, σκόπιμο είναι να γίνει αναφορά στους προηγούμενους νόμους, ήτοι στο ν. 2331/1995, στο ν. 3424/2005 και στο ν. 3691/2008, τονίζοντας τα κυριότερα ζητήματα που ανέκυψαν στην πράξη, καθώς και τα ερμηνευτικά προβλήματα, τα οποία απασχόλησαν έντονα τόσο τη θεωρία όσο και τη νομολογία.

4.1. Ο ν. 2331/1995

Ο ν. 2331/1995, ο οποίος εκδόθηκε (κυρίως) με βάση την υπ' αρ. Οδηγία 308/1991 της ΕΟΚ, αποτέλεσε για πολλούς μία πρόχειρη νομοτεχνικά νομοθετική πρωτοβουλία, που εξ αρχής ανέδειξε στην πράξη σύνθετα ερμηνευτικά προβλήματα. Ειδικότερα, τα καίρια ζητήματα που απασχόλησαν θεωρία και νομολογία ήδη από τότε αφορούν:

---

⁴⁵ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

1. το προστατευόμενο έννομο αγαθό.
2. τη θέση της “προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας” στον κυρωτικό κανόνα και τον ακριβή προσδιορισμό της.
3. εάν και κατά πόσο μπορεί να τελέσει το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων το ίδιο πρόσωπο που τέλεσε και το βασικό έγκλημα από το οποίο παρήχθη η επίμαχη βρώμικη περιουσία.
4. τη γνωστική και βουλευτική επικάλυψη του στοιχείου της προηγούμενης δραστηριότητας από τον αυτουργό της μεταγενέστερης νομιμοποίησης εσόδων.
5. την εμπλοκή διοικητικών μηχανισμών στην αντιμετώπιση του φαινομένου και στην δικαστική του εκκαθάριση, όπως αυτή της Επιτροπής του Άρθρου 7,
6. τις δογματικά και τεχνικά ανορθόλογες διατάξεις για τη δήμευση και κυρίως για το πάγωμα των τραπεζικών λογαριασμών, κατά τη διάρκεια της προδικασίας.⁴⁶

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύσσωμος ο νομικός κόσμος επί σειρά ετών αδυνατούσε να απαντήσει με ασφάλεια στο ερώτημα, “ποια είναι εντέλει η αξιόποινη νομιμοποίηση;”. Πρόκειται για κάτι απλό, όπως για παράδειγμα μία τραπεζική κατάθεση χρημάτων, τα οποία αποκόμισε κάποιος από ένα έγκλημα ή μήπως πρόκειται για κάτι περισσότερο σύνθετο και οργανωμένο;

Το ανωτέρω ερώτημα δύναται να απαντηθεί, εάν αναλογιστεί κανείς την ουσία της απαξίας του εγκλήματος. Εν προκειμένω, όπως ορθά έχει υποστηριχθεί, η αξιόποινη νομιμοποίηση είναι μία συμπεριφορά που αποδεικνύει ότι ο δράστης νομιμοποιεί μια περιουσία, που προέρχεται ευθέως από την τέλεση κρίσιμων σοβαρών εγκλημάτων και “ανήκει” σε μία εγκληματική ομάδα δραστηριοποιούμενη στα πεδία του οργανωμένου εγκλήματος. Η περιουσία αυτή θα αποτελέσει το τμήμα ενός οικονομικού όλου, που πρόκειται να επενδυθεί σε νόμιμους ή νομιμοφανείς τομείς της

---

⁴⁶ Παύλου Στέφανος, «Από τον Ν. 2331/1995 στον ν. 3424/2005: η εξέλιξη και γιγάντωση μίας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, ΠοινΧρ 2006, 342 επ.

οικονομίας, ώστε να αποτελέσει έναν ακόμη αρμό για την ενίσχυση της διεισδυτικότητας της εγκληματικής ομάδας στην οικονομία και στην εξουσία.⁴⁷ Έτσι, λοιπόν, η ουσία της απαξίας του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν αποτελεί μία ακόμα μορφή αποδοχής προϊόντων εγκλήματος ή υποθάλψεως εγκληματία, αλλά εντοπίζεται στη διασφάλιση του κέρδους που αποκόμισε το οργανωμένο έγκλημα από τη δραστηριότητά του, αλλά και στην εξασφάλιση της ατιμωρησίας των δραστών. Συν τοις άλλοις η ουσία της απαξίας του εγκλήματος εντοπίζεται και στην ισχυροποίηση του οργανωμένου εγκλήματος μέσω της δυνατότητας επέκτασης της εγκληματικής δράσης, λόγω της μεταγενέστερης επιστροφής στο περιουσιακό στοιχείο, που αποτελούσε παράνομο περιουσιακό προϊόν, με τη μορφή πλέον νόμιμων εισοδημάτων.⁴⁸

4.2. Ο ν. 3424/2005

Ο ν. 3424/2005 επέφερε αναμφίβολα σημαντικές αλλαγές, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και ο επανακαθορισμός του “βασικού εγκλήματος”. Συγκεκριμένα, ο ν. 2331/1995 καθόριζε στο άρθρο 1 περ. α' έναν πίνακα αποκλειστικά απαριθμούμενων εγκλημάτων, όπου περιλαμβάνονταν, μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις και προσθήκες, 24 κατηγορίες εγκλημάτων. Από την άλλη πλευρά, ο ν. 3424/2005 προέβη στον διαχωρισμό των εγκλημάτων σε δύο μεγάλες κατηγορίες, όπου η πρώτη αποτελείτο από ένα πίνακα που απαριθμούσε 16 βασικά εγκλήματα (εγκληματική οργάνωση, τρομοκρατικές πράξεις, παθητική δωροδοκία, εμπορία ανθρώπων κλπ), τα οποία κατά βάση αναφέρονταν και στον προηγούμενο νόμο και η δεύτερη αποτελούσε μία γενική κατηγορία εγκλημάτων και συγκεκριμένα: “κάθε αξιόποινη πράξη” που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας άνω των έξι μηνών, εφόσον προέκυψε από την τέλεσή της περιουσία τουλάχιστον 15.000 ευρώ”.

Ένα ακόμη ζήτημα, το οποίο είχε προβληματίσει ιδιαίτερος το νομικό κόσμο ήδη από το ν. 2331/1995, ήταν αυτό του “προηγούμενου δράστη”, δηλαδή κατά πόσο

⁴⁷ Παύλου Στέφανος, όπ.π. Υπερ. 2000, 644 και *του ίδιου*, όπ.π. Πχρ 2003, 193 επ.

⁴⁸ Βικτωρία Κουτσουπιά, «Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η οριοθέτηση του αξιοποίνου κατά το ισχύον δίκαιο και de lege ferenda», Νομικό Βήμα, τόμος 66, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2008.

μπορούσε ο δράστης του προηγούμενου εγκλήματος να είναι και ο δράστης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Στο ερώτημα αυτό, επισημαίνεται ότι, η πλειοψηφία της θεωρίας και το μεγαλύτερο μέρος της νομολογίας είχε ταχθεί υπέρ της απόψεως ότι αυτό δεν νοείται, πλην όμως ο ν. 3424/2005 στην προσπάθειά του να επιλύσει αυτό το μείζον ζήτημα προέβλεψε ρητά στο άρθρο 3 παρ. 1 ότι η ποινική ευθύνη για το βασικό έγκλημα, δεν αποκλείει την τιμωρία του υπαιτίου και για τις πράξεις της νομιμοποίησης. Προκειμένου όμως να τιμωρηθεί ο δράστης του προηγούμενου εγκλήματος, τόσο για το βασικό έγκλημα όσο και για τη μετέπειτα νομιμοποίηση, ο ν. 3424/2005 προέβλεπε ρητά ότι έπρεπε να συντρέχει και ένα επιπλέον αντικειμενικό στοιχείο, ήτοι να επιβεβαιώνεται ότι “η τέλεσή τους από τον ίδιο ή άλλον εντάσσεται στο συνολικό σχεδιασμό δράσης”, δηλαδή και τα δύο εγκλήματα να είναι προσχεδιασμένα και ενταγμένα σε έναν γενικότερο εγκληματικό σχεδιασμό. Αυτό το πρόσθετο αντικειμενικό στοιχείο αφαιρέθηκε εν συνεχεία με το ν. 3691/2008, αφού στο άρθρο 45 παρ. 1 περ. ε' (σημερινό άρθρο 39 παρ. 1 περ. ε' του ν. 4557/2018) προβλέφθηκε ότι “η ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων (αυτουργού και συμμετόχων) για τις πράξεις των στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος”.⁴⁹

Έτι περαιτέρω, επισημαίνεται ότι με το ν. 3424/2005 θεσπίστηκε ένα εντελώς νέο άρθρο, ήτοι το υπ' αρ. 2α, στο οποίο προβλέφθηκε ένας “κατάλογος” επαγγελματιών, συμπεριλαμβανομένων των δικηγόρων, των συμβολαιογράφων και των λογιστών, οι οποίοι υποχρεούνται να καταγγέλλουν τις ύποπτες συναλλαγές στον αρμόδια φορέα ή τις δικαστικές αρχές.

---

⁴⁹ Παύλου Στέφανος, «Από τον Ν. 2331/1995 στον ν. 3424/2005: η εξέλιξη και γιγάντωση μίας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, ΠοινΧρ 2006, 342 επ.

4.3. Ο ν. 3691/2008

Ο ν. 3691/2008 κατήργησε την προϊσχύουσα νομοθεσία του ν. 2331/1995, όπως αυτή κατέληξε να ισχύει κατόπιν τροποποιήσεων, και με αφορμή την ενσωμάτωση της Τρίτης Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποτελεί εφαρμοστικό μέτρο της οδηγίας 2006/70/ΕΚ, θέσπισε εκ βάθρων ένα νέο θεσμικό πλαίσιο καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Σημειώνεται ότι με τον προσφάτως ψηφισθέντα ν. 4478/2017 η ελληνική νομοθεσία προσαρμόστηκε στη Σύμβαση της Βαρσοβίας του 2005 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Όπως, προελέχθη, ήδη με το ν. 3424/2005 επιχειρήθηκε η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης του βρώμικου χρήματος με το διαχωρισμό των εγκλημάτων στις δύο μεγάλες κατηγορίες, όπου η πρώτη αποτελείτο από ένα πίνακα που απαριθμούσε 16 βασικά εγκλήματα και η δεύτερη αποτελούσε μία γενική κατηγορία εγκλημάτων που μπορούν να αποτελέσουν το βασικό έγκλημα αρκεί αυτά να τιμωρούνται με ποινή στερητική της ελευθερίας άνω των έξι μηνών και εφόσον προέκυψε από την τέλεσή τους περιουσία τουλάχιστον 15.000 ευρώ. Είχε προβλεφθεί δηλαδή ένα ελάχιστο όριο ύψους της παραχθείσας βρώμικης περιουσίας.

Ωστόσο, στο άρθρο 3 του ν. 3691/2008, ο οποίος, όπως προαναφέρθηκε, αντικατέστησε πλήρως το ν. 3424/2005, ως βασικά αδικήματα καταγράφονταν 17 κατηγορίες εγκλημάτων, αρκετά διαφορετικές από αυτές των δύο προηγούμενων νόμων, αφού για πρώτη φορά προβλέφθηκαν ως βασικά αδικήματα η ενεργητική δωροδοκία (236 ΠΚ),⁵⁰ η δωροδοκία δικαστή (237 ΠΚ), τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παρ. 5,6,7 και 8 και στο άρθρο 88 του ν. 3386/2005 “Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια” και τα προβλεπόμενα στα άρθρα 29 και 30 του ν. 3340/2005 “Για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις

---

⁵⁰ Ο ν. 3424/2005 αναφερόταν μόνο στην παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ)

προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς” και συν τοις άλλοις προβλέφθηκε και μία τελευταία γενική κατηγορία (η 18η), η οποία περιελάμβανε “κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος”.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ενώ το άρθρο 2 του ν. 3424/2005 προέβλεπε για την τελευταία γενική κατηγορία ότι από την τέλεση του εγκλήματος έπρεπε να προκύπτει περιουσία τουλάχιστον 15.000 ευρώ, προκειμένου να αποτελέσει το βασικό αδίκημα και «κάθε άλλο αδίκημα», όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, η ελάχιστη αυτή προερχόμενη από το βασικό αδίκημα περιουσία καταργήθηκε με το ν. 3691/2008 και έτσι έκτοτε «βασικό αδίκημα» που παράγει την βρώμικη περιουσία μπορεί να είναι κάθε αδίκημα, αρκεί να απειλείται με ποινή φυλάκισης άνω των έξι μηνών. Σημειώνεται ότι η εν λόγω γενική ρήτρα έχει διατηρηθεί και στο ν. 4557/2018 (άρθρο 4 περ. ιη').

Παρατηρούμε εν ολίγοις ότι από τον κλειστό τύπο των 24 εγκλημάτων του ν. 2331/1995, προχωρήσαμε στη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης του «βρώμικου» χρήματος με το άρθρο 2 του ν. 3424/2005, το οποίο προέβλεψε, πέραν από τα 16 βασικά αδικήματα και μια γενικότερη κατηγορία, σύμφωνα με την οποία βασικό έγκλημα μπορούσε να αποτελέσει κάθε αξιόποινη πράξη που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από την τέλεσή της προέκυψε περιουσία τουλάχιστον 15.000 ευρώ και τέλος, καταλήξαμε όχι μόνο να διατηρηθεί η εν λόγω γενική κατηγορία, αλλά και να αφαιρεθεί και το ελάχιστο όριο των 15.000 ευρώ.⁵¹

---

⁵¹ Παύλου Στέφανος, Ο ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησεως της τρομοκρατίας, ΠοινΧρ 2003. 199.

Όπως πολλάκις έχει επισημανθεί, το πρόβλημα στην προκειμένη περίπτωση είναι ότι αντί να στοχοποιηθεί η οργανωμένη εγκληματικότητα το έγκλημα της νομιμοποίησης κατέστη εντέλει ένα έγκλημα «συνοδευτικό» σχεδόν για όλα τα αδικήματα της ποινικής νομοθεσίας, αρκεί τα τελευταία να παρήγαγαν ένα οποιοδήποτε οικονομικό προϊόν.⁵²

4.4. Ο v. 4557/2018

Την 30^η Ιουλίου του 2018 δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 139/30-7-2018) ο πολυαναμενόμενος ν. 4557/2018 με τίτλο, «*Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις*». Σημειώνεται ότι με τον εν λόγω νόμο ενσωματώνεται στη νομοθεσία η Οδηγία 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαΐου 2015 «σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της Οδηγίας 2006/70/ΕΚ.⁵³

Η Οδηγία 2015/849/ΕΕ περιλαμβάνει πληθώρα μεταρρυθμίσεων σε σύγκριση με την προηγούμενη (τρίτη) Οδηγία 2005/60/ΕΚ, οι οποίες λαμβάνουν υπ' όψιν τις αναθεωρημένες συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF) και τα πρότυπα που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο άλλων διεθνών φορέων που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση των σχετικών συμπεριφορών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, Egmont Group κ.α.), σταθμίζοντας ταυτόχρονα την ανάγκη για

---

⁵² Παύλου Στέφανος, Ο v. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ΠοινΧρ 2003. 199.

⁵³ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

δημιουργία ενός ρυθμιστικού περιβάλλοντος που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους χωρίς να υφίστανται δυσανάλογο κόστος συμμόρφωσης.⁵⁴

Η ως άνω Οδηγία εκδόθηκε ταυτόχρονα με τον Κανονισμό 2015/847/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαΐου 2015 (περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και περί κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) 1781/2006) και αποτελούν από κοινού ένα νέο, ενδυναμωμένο θεσμικό πλαίσιο για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.⁵⁵

Ειδικότερα, ο Κανονισμός 2015/847/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαΐου 2015 επεκτείνει την παροχή πληροφόρησης στις μεταφορές χρηματικών ποσών και στον δικαιούχο (πέραν του πληρωτή) και συν τοις άλλοις υποχρεώνει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, καθώς και τον ενδιάμεσο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών να θεσπίζουν αποτελεσματικές διαδικασίες, βάσει αξιολόγησης κινδύνου, προκειμένου να μπορούν να αποφασίζουν κάθε φορά εάν πρέπει να διενεργήσουν, να αναστείλουν ή να απορρίψουν τη μεταφορά κεφαλαίων, όταν λείπει η απαραίτητη πληροφόρηση για τον πληρωτή και το δικαιούχο. Ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού ορίστηκε η 26^η.6.2017.⁵⁶

Επισημαίνεται ότι ο νέος νόμος καταργεί τον ν. 3691/2008, δεδομένου ότι ο τελευταίος είχε υποστεί ήδη αλλεπάλληλες τροποποιήσεις και βελτιώσεις, με

---

⁵⁴ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

⁵⁵ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

⁵⁶ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

αποτέλεσμα να έχει απολέσει σε μεγάλο βαθμό την ορολογική συνοχή του. Παράλληλα η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849 θα απαιτούσε ούτως ή άλλως σωρεία τροποποιήσεων, αντικατάσταση εκτεταμένων χωρίων και την αλλαγή παραδείγματος σε σχέση με τον τρόπο αντιμετώπισης ορισμένων ζητημάτων, με αποτέλεσμα να ελλοχεύει ο κίνδυνος δημιουργίας ενός δυσλειτουργικού κειμένου και, ως κ τούτου, επελέγη η αντικατάσταση του προηγούμενου νόμου ως αποτελεσματικότερη λύση.⁵⁷

Όσον αφορά τη δομή του νέου νόμου, αυτός χωρίζεται σε δύο μέρη. Ειδικότερα, το πρώτο μέρος (άρθρα 1-46) περιλαμβάνει τους βασικούς ορισμούς, τα βασικά αδικήματα, τα υπόχρεα πρόσωπα, τα θεσμικά ζητήματα που αφορούν στον προσδιορισμό, τον ρόλο και τη λειτουργία των αρμόδιων αρχών, εξειδικεύεται η δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη, οι πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο, οι υποχρεώσεις αναφοράς ύποπτων συναλλαγών και η απαγόρευση γνωστοποίησής της, η συλλογή-φύλαξη και χορήγηση πληροφοριών, η προστασία προσωπικών δεδομένων και τα στατιστικά αρχεία, οι ποινικές και διοικητικές κυρώσεις, οι κατασχέσεις και η δήμευση περιουσιακών στοιχείων. Στο δεύτερο μέρος του νόμου περιλαμβάνονται οι οργανωτικές διατάξεις για την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, καθώς και οι μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις. Επιπλέον, ο νόμος περιλαμβάνει δύο Παραρτήματα με ενδεικτικούς καταλόγους των παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου και υψηλότερου κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ενσωματώνοντας τα Παραρτήματα II και III της Οδηγίας.⁵⁸

---

⁵⁷ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

⁵⁸ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

Το νέο νομοθέτημα περιλαμβάνει κρίσιμες αλλαγές - αν και πολλές διατάξεις δεν διαφέρουν ιδιαιτέρως από τον προηγούμενο νόμο - οι κυριότερες από τις οποίες προβλέπονται στα άρθρα 3, 12, 48 και 54.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΝΟΜΟΣ 4557/2018 - «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις».

5.1. Αντικείμενο

Αντικείμενο του ν. 4557/2018 είναι η πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν.⁵⁹

Ειδικότερα, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 4557/2018 νομιμοποίηση εσόδων συνιστούν οι κατωτέρω πράξεις:

α) η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε ενέχεται στη δραστηριότητα αυτή για να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του

---

⁵⁹ Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, «Προσδιορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Γνωμ.)», ΔΕΕ 2/2019 (ΕΤΟΣ 25°), σελ. 156.

β) η απόκρυψη ή η συγκάλυψη τη αλήθειας, όσον αφορά τη φύση, την προέλευση, τη διάθεση, τη διακίνηση ή τη χρήση περιουσίας ή τον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή βρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα,

γ) η απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει, κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισής της, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα,

δ) η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα,

ε) η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μίας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' έως και δ' και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα,

στ) η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η διευκόλυνση ή η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξη μίας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' έως και δ'.

Έτι περαιτέρω, στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου εισάγεται το διπλό αξιόποινο. Ειδικότερα: *“Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία **έχουν λάβει χώρα στο έδαφος άλλου κράτους**, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.”*⁶⁰

---

⁶⁰ άρθρο 2 του ν. 4557/2018

5.2. Το βασικό αδίκημα

Η διαπίστωση της τέλεσης του βασικού αδικήματος αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 4557/2018, τα εγκλήματα που μπορούν να αποτελέσουν το λεγόμενο «βασικό αδίκημα» είναι τα εξής:

α) εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 ΠΚ),

β) τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (άρθρο 187^Α ΠΚ)

γ) δωροληψία και δωροδοκία υπαλλήλου (235 και 236 ΠΚ)

δ) εμπορία επιρροής-μεσάζοντες και δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, όπως ορίζονται στα άρθρα 237Α και 237Β ΠΚ

ε) δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών (άρθρα 159, 159^Α και 237 ΠΚ),

στ) εμπορία ανθρώπων (323^Α ΠΚ)

ζ) απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386^Α ΠΚ),

η) σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ),

θ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 20, 21, 22 και 23 του ν. 4139/2013 «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (Α' 74)

ι) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 «Όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ.» (ΦΕΚ 147 Α')

ια) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 «Για την προστασία αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153 Α'),

ιβ) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974 «Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών(ΦΕΚ 347 Α'),

ιγ) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 29 παράγραφοι 5 έως 8 και στο άρθρο 30 του ν. 4251/2014 «Κώδικας μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 80 Α'),

ιδ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα τέταρτο και έκτο του ν. 2803/2000 «Προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» (ΦΕΚ 48 Α'),

ιε) τα χρηματιστηριακά αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 28 έως 31 του ν. 4443/2016 (Α' 232),

ιστ) τα αδικήματα:

αα) φοροδιαφυγής που προβλέπονται στο άρθρο 66 του ν. 4174/2013 (Α' 170) με την εξαίρεση του πρώτου εδαφίου του παραγράφου 5.

ββ) λαθρεμπορίας που προβλέπονται στα άρθρα 155 έως και 157 του ν. 2960/2001 (Α' 265),

γγ) μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, που προβλέπονται στο άρθρο 25 του ν. 1882/1990 (Α 43) με την εξαίρεση της περίπτωσης α της παραγράφου 1, καθώς και της μη καταβολής χρεών που προκύπτουν από χρηματικές ποινές ή πρόστιμα που επιβλήθηκαν από τα δικαστήρια ή από διοικητικές ή άλλες αρχές.»⁶¹

ιζ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις του άρθρου 28 παρ 3 του ν. 1650/1986.

ιη) κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.⁶²

---

⁶¹ Η περίπτωση ιη', η οποία είχε προστεθεί με την παρ. 1 άρθρου 77 Ν. 3842/2010, ΦΕΚ Α 58, αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 68 παρ. 1 Ν. 4174/2013, ΦΕΚ Α 170/26.7.2013 (το οποίο αναριθμήθηκε σε άρθρο 74 δυνάμει του άρθρου 8 Ν. 337/2015, ΦΕΚ Α 129)

⁶² άρθρο 4 του ν. 3691/2008

Αξίζει να σημειωθεί ότι με το νέο νόμο προστέθηκαν στην περ. δ' ως βασικά αδικήματα η **εμπορία επιρροής-μεσάζοντες** και η **δωροδοκία δωροληψία στον ιδιωτικό τομέα** (237^A 237^B ΠΚ), με σκοπό να καλυφθεί πλήρως η μη ποινικά τυποποιημένη έννοια της διαφθοράς “corruption” (όπως αναφέρεται στο αγγλικό και στο γαλλικό κείμενο της οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και επιπλέον λόγω της προτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο της έκθεσης αξιολόγησής της για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ Κατά Της Διαφθοράς (UNCAC), να ενταχθούν ρητά στη νομοθεσία της για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων τα βασικά αδικήματα που προβλέπονται στην εν λόγω σύμβαση.⁶³

5.3. Το modus operandi του «ξεπλύματος»

Όπως προαναφέρθηκε, προϋπόθεση για τη στοιχειοθέτηση του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα αποτελεί η **τέλεση μιας άλλης προγενέστερης χρονικά και ουσιαστικά εγκληματικής δραστηριότητας**, από την οποία και προέκυψαν **οικονομικής υφής έσοδα**. Πρέπει δηλαδή να έχει τελεστεί κάποιο από τα προαναφερόμενα βασικά αδικήματα που προβλέπονται στο άρθρο 4 του ν. 4557/2018, από τα οποία προέκυψε η «βρώμικη» περιουσία. Επόμενη δε πράξη είναι η νομοτυπική συμπεριφορά της νομιμοποίησης αυτής της περιουσίας, που αποτελεί και το υλικό αντικείμενο της νομιμοποίησης, όταν πλέον το ήδη παραχθέν «βρώμικο» χρήμα αποκτά, με τη δράση τρίτου, νομιμοφανή υπόσταση και παρεισάγεται στους αρμούς του νόμιμου κύκλου του χρήματος, χωρίς να μπορεί να ανιχνεύεται ευχερώς η προέλευσή του από το προηγούμενο έγκλημα.⁶⁴ Διαπλάθεται έτσι μία σχέση κύριας και παρεπόμενης πράξης, όπου κύρια πράξη αποτελεί το αδίκημα από το οποίο δημιουργείται το προϊόν και παρεπόμενη πράξη αποτελεί η εγκληματική συμπεριφορά

⁶³ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

⁶⁴ Παύλου Στέφανος, Ο Ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας – Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας, ΠΧρ 2008, 923 επ.

με την οποία το προϊόν περιβάλλεται νομιμοφανή υπόσταση.⁶⁵ Συνεπώς, το Δικαστήριο, για να ερευνήσει τη συνδρομή τέλεσης αδικήματος νομιμοποίησης εσόδων, έχει υποχρέωση να ερευνήσει την τέλεση προηγούμενης κύριας πράξης και να διαπιστώσει εάν η προς νομιμοποίηση περιουσία έχει προέλθει άμεσα και αιτιατά από αυτήν.⁶⁶

Όπως επεσήμανε στο πρόσφατο παρελθόν το Ανώτατο Ακυρωτικό, το γεγονός ότι κάποιος δεν μπορεί να δικαιολογήσει την προέλευση των χρημάτων του, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι έχει τελέσει το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα.⁶⁷ Μάλιστα, η εγκληματική δραστηριότητα δεν πρέπει απλώς να εικάζεται, τουναντίον πρέπει να προσδιορίζεται επαρκώς ως προς το χρόνο και τις λοιπές περιστάσεις.⁶⁸ Κατά συνέπεια, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων, δεν απαιτείται ούτε η ποινική δίωξη, ούτε η καταδίκη οποιουδήποτε για το βασικό έγκλημα, απαιτείται όμως η διαπίστωση της τέλεσης κάποιου από τα βασικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 του ν. 4557/2018.

5.4. Το προστατευόμενο έννομο αγαθό

Όσον αφορά το ζήτημα του προστατευόμενου έννομου αγαθού έχουν υποστηριχθεί διάφορες απόψεις, οι οποίες χωρίζονται σε τρεις βασικές κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία συγκεντρώνει απόψεις που υποστηρίζουν ότι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ενέχει αυτοτελή κοινωνικοηθική απαξία, διότι προσβάλλει το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει απόψεις που υποστηρίζουν πως το ξέπλυμα δεν έχει αυτοτελή απαξία και δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως

---

⁶⁵ Δημήτρηνας Γεώργιος, Η διεύρυνση (;) της έννοιας της «βασικής» εγκληματικής πράξης στο έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ΠοινΔικ 2006.353.

⁶⁶ ΣυμβΠΛΑΘ 2171/2005, ΠοινΔικ 2005. 1146 επ.

⁶⁷ ΑΠ 1925/2010 ΤΝΠ Νομος

⁶⁸ ΑΠ 268/2015, ΤΝΠ Νομος

πραγματικό ή κοινωνικό έγκλημα. Τέλος, η τρίτη κατηγορία εξαρτά την απαξία του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από την ύπαρξη του βασικού αδικήματος.⁶⁹

Καταρχάς, πρέπει να σημειωθεί ότι το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο είχε ταχθεί στο παρελθόν υπέρ της πρώτης άποψης (κατηγορίας), καθώς με την υπ' αριθ. 1231/2004 απόφασή του έκρινε ότι η νομιμοποίηση εσόδων θίγει το σύνολο της εθνικής οικονομίας, δεδομένου ότι εντάσσει σε αυτήν παράνομα περιουσιακά στοιχεία, εμφανίζοντάς τα ως νόμιμα. Το προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η ομαλή λειτουργία της οικονομίας και ο υγιής ανταγωνισμός που διαταράσσονται, είτε αυτό γίνεται με οργανωμένο τρόπο, είτε όχι.⁷⁰ Στον αντίποδα, βέβαια, έχει υποστηριχθεί ότι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος όχι μόνο δεν προσβάλλει, αλλά θα μπορούσε να λεχθεί ότι τονώνει κιόλας την οικονομία, η οποία στηρίζεται και αξιοποιεί τις δυνατότητες που αυτό προσφέρει.⁷¹ Σε κάθε περίπτωση, η αναφορά στην οικονομία έχει χαρακτηριστεί ως «γενικολογία» χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο, καθώς δεν πρόκειται για «ποινικώς ενδιαφέρον έννομο αγαθό».⁷²

Ενισχυτική της ανωτέρω απόψεως του Αρείου Πάγου εμφανίζεται και η Αιτιολογική Έκθεση του ν. 3691/2008, η οποία αναβιβάζει σε προστατευόμενο έννομο αγαθό την ακεραιότητα και τη φήμη του χρηματοπιστωτικού τομέα, επισημαίνοντας παράλληλα ότι, *«με τον παρόντα νόμο επιδιώκεται η αναβάθμιση των εν γένει μηχανισμών της χώρας μας για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας»*. Ωστόσο, ο αντίλογος υποστηρίζει ότι η ακεραιότητα και η φήμη του

---

⁶⁹ Βικτωρία Κουτσουπιά, «Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η οριοθέτηση του αξιοποιήσιμου κατά το ισχύον δίκαιο και de lege ferenda», Νομικό Βήμα, τόμος 66, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2018.

⁷⁰ Νικολούδης Παναγιώτης, Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ΠοινΧρ 2000. 771.

⁷¹ Συμεωνίδου-Κατσανίδου, Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2005, 217-219.

⁷² Ανδρουλάκης Νικόλαος, Η ποινική δογματική και η απήχησή της στην πράξη 50 χρόνια μετά (ένα παράδειγμα), ΠοινΧρ 2002.293.

χρηματοπιστωτικού τομέα αποτελούν έννοιες εξαιρετικά ευρείες, οι οποίες είναι αδύνατον να αποτελέσουν το προστατευόμενο έννομο αγαθό. Και αυτό διότι, όπως έχει επισημανθεί, είναι αμφίβολο εάν πράγματι η ηθική ακεραιότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος αποτελεί αξιολογικό μέγεθος άξιο ποινικής προστασίας, ώστε να αναβαθμίζεται στην τάξη του προστατευόμενου έννομου αγαθού.⁷³

Περαιτέρω, σύμφωνα με τις απόψεις της δεύτερης κατηγορίας, οι διατάξεις για το ξέπλυμα ενισχύουν την προστασία των έννομων αγαθών που θίγονται από την προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα, αλλά δεν προστατεύουν αυτοτελές έννομο αγαθό. Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων συνιστά διατήρηση και περαιτέρω επίταση της αρχικής προσβολής του εννόμου αγαθού που προσβλήθηκε ήδη με το κύριο έγκλημα. Η άποψη αυτή επικεντρώνεται στον τρόπο δράσης του οργανωμένου εγκλήματος και επιχειρεί να αναζητήσει το προφανές επιπλέον του αδίκου του ξεπλύματος στον τρόπο λειτουργίας του οργανωμένου εγκλήματος.⁷⁴

Επιπλέον, έχει υποστηριχθεί στο παρελθόν ότι το έννομο αγαθό που προστατεύεται δεν είναι άλλο από την ίδια την απονομή της δικαιοσύνης, πλην όμως η άποψη αυτή δεν έχει βρει θερμούς υποστηρικτές. Έχει υποστηριχθεί, επίσης, ότι το βρώμικο χρήμα αποτελεί ένα είδος ίχνους, το οποίο οδηγεί στη διαπίστωση της εγκληματικής πράξης και στον εντοπισμό του δράστη και συνεπώς, όταν κάποιος το νομιμοποιεί δυσχεραίνει την ίδια την απονομή της δικαιοσύνης.⁷⁵

---

⁷³ Παύλου Στέφανος, Ο Ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδοτήσεως της τρομοκρατίας – Η οριστικοποίησης μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας, ΠΧρ 2008, 923 επ.

⁷⁴ Βικτωρία Κουτσουπιά, «Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η οριοθέτηση του αξιοποίνου κατά το ισχύον δίκαιο και de lege ferenda», Νομικό Βήμα, τόμος 66, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2018.

⁷⁵ Βικτωρία Κουτσουπιά, «Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η οριοθέτηση του αξιοποίνου κατά το ισχύον δίκαιο και de lege ferenda», Νομικό Βήμα, τόμος 66, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2018.

Σύμφωνα με άλλη άποψη, η ένταξη της νομιμοποίησης στις προσβολές εννόμων αγαθών καθίσταται ιδιαιτέρως δυσχερής και συνεπώς δε θίγεται κάποιο έννομο αγαθό. Προηγείται αποσαφήνιση της αλληλεπίδρασης ξέπλυματος – οργανωμένου εγκλήματος – προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας. Η έννομη συνέπεια προσδιορίζεται όχι ως κύρια ή παρεπόμενη ποινή, αλλά ως επιβαρυντική περίπτωση του εγκλήματος της προηγούμενης δραστηριότητας, που παρέχει τη δυνατότητα να επιτευχθεί μια «δικαιοκρατικά φιλελεύθερη απόδοση του νοήματος του εγκλήματος στην ειδική υπόσταση». ⁷⁶

Τελικά, κρατούσα εμφανίζεται η άποψη ότι το έννομο αγαθό που προστατεύεται δεν είναι άλλο από αυτό που προσβάλλεται με το βασικό αδίκημα, ιδιαίτερα δε όταν οι προηγούμενες εγκληματικές δραστηριότητες ήταν εγκλήματα κατά της περιουσίας και κατά της ιδιοκτησίας. Σύμφωνα με την παραπάνω άποψη, το ξέπλυμα θεωρείται μία πράξη υποστηρικτική της προγενέστερης, η οποία συντηρεί την προκληθείσα με το βασικό αδίκημα προσβολή με δύο τρόπους, ήτοι με την κάλυψη του αρχικού εγκλήματος και με την αλλοίωση του εγκληματικού προϊόντος, η οποία επιτυγχάνεται με την κτήση και την κατοχή του. ⁷⁷

5.5. Υπόχρεα πρόσωπα

Υπόχρεα πρόσωπα, με την έννοια που θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε στη συνέχεια, νοούνται τα εξής πρόσωπα: ⁷⁸

α) τα πιστωτικά ιδρύματα και κάθε πιστωτικός φορέας του ν. 4438/2016 (ΦΕΚ Α' 220),

β) οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί,

---

⁷⁶ Βικτωρία Κουτσουπιά, «Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η οριοθέτηση του αξιοποίνου κατά το ισχύον δίκαιο και de lege ferenda», Νομικό Βήμα, τόμος 66, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2018.

⁷⁷ Βικτωρία Κουτσουπιά, «Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η οριοθέτηση του αξιοποίνου κατά το ισχύον δίκαιο και de lege ferenda», Νομικό Βήμα, τόμος 66, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2018.

⁷⁸ Άρθρο 5 του ν. 4557/2018

γ) οι **ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές** και οι **εταιρίες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών** που έχουν εγγραφεί στο δημόσιο μητρώο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, καθώς και οι ιδιώτες ελεγκτές,

δ) οι **εξωτερικοί λογιστές – φοροτεχνικοί και τα νομικά πρόσωπα παροχής λογιστικών – φοροτεχνικών υπηρεσιών,**

ε) οι **συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι** όταν συμμετέχουν, ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους, σε χρηματοπιστωτικές συναλλαγές ή συναλλαγές επί ακινήτων και όταν βοηθούν στο σχεδιασμό ή τη διενέργεια συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με:

- την αγορά ή πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων,
- τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους,
- το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών, λογαριασμών ταμιευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων, καθώς και τη σύσταση χρηματικών παρακαταθηκών και προεχόντως αυτών που αφορούν εγγυοδοσίες που διατάσσονται από τη δικαστική αρχή στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών,
- τις αναγκαίες εισφορές για τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιριών,
- τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιριών, καταπιστευμάτων (trusts), εταιριών καταπιστευματικής διαχείρισης ή επιχειρήσεις που δεν εμπίπτουν ήδη στο πεδίο εφαρμογής των περιπτώσεων γ', δ' και ε',

ζ) τα **πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρίες ή καταπιστεύματα**⁷⁹, εξαιρουμένων των προσώπων των περιπτώσεων γ', δ', ε', τα οποία παρέχουν κατά επιχειρηματική δραστηριότητα οποιαδήποτε από τις εξής υπηρεσίες σε τρίτα μέρη:

---

⁷⁹ Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4557/2018 τα πρόσωπα αυτά είναι κυρίως νομικά πρόσωπα ή οντότητες (trust or company service providers) που παρέχουν ορισμένες υπηρεσίες σε

- συστήνουν εταιρίες ή άλλα νομικά πρόσωπα,
- ασκούν ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ασκήσει καθήκοντα διευθυντή, διαχειριστή ή εταίρου εταιρίας ή κατόχου αντίστοιχης θέσης σε άλλα νομικά πρόσωπα ή μορφώματα,
- παρέχουν καταστατική έδρα, επιχειρηματική διεύθυνση, ταχυδρομική ή διοικητική διεύθυνση και οποιεσδήποτε άλλες σχετικές υπηρεσίες για εταιρία ή κάθε άλλο νομικό πρόσωπο ή μόρφωμα,
- ασκούν τα ίδια ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ασκήσει καθήκοντα καταπιστευματοδόχου ρητού καταπιστεύματος (expresstrust) ή αντίστοιχου νομικού μορφώματος,
- ενεργούν τα ίδια ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ενεργήσει ως πληρεξούσιος μετόχου εταιρίας, εφόσον η εταιρία δεν είναι εισηγμένη σε οργανωμένη αγορά που υπόκειται σε απαιτήσεις γνωστοποίησης, σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία ή ισοδύναμα διεθνή πρότυπα,

η) **οι μεσίτες ακινήτων** του ν. 4093/2012 (Α' 222), για συναλλαγές των οποίων η αξία ανέρχεται σε τουλάχιστον δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, ανεξαρτήτως αν το ποσό αυτό αφορά αγορά, πώληση ή μηνιαίο μίσθωμα εκμίσθωσης ακινήτου, και **οι μεσίτες πιστώσεων** του ν. 4438/2016 (Α' 220) για σύμβαση πίστωσης που ανέρχεται σε τουλάχιστον δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.

θ) **οι επιχειρήσεις καζίνο και τα καζίνο που λειτουργούν επί πλοίων** στην Ελλάδα ή υπό ελληνική σημαία, καθώς και **οι επιχειρήσεις, οργανισμοί και άλλοι φορείς που παρέχουν υπηρεσίες τυχερών παιγνίων και πρακτορεία** που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές,

---

εταιρίες και καταπιστεύματα (trusts) και δεν περιλαμβάνονται σε αυτά δικηγόροι, συμβολαιογράφοι ή λογιστές. Τα πρόσωπα αυτά λειτουργούν σε ορισμένες χώρες της Ε.Ε. (και σε άλλες ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες) και γι' αυτό περιλαμβάνονται στην σχετική περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 2 της Οδηγίας 2015/849.

ι) **οι έμποροι και οι εκπλειστηριαστές αγαθών μεγάλης αξίας**, όταν η αξία της συναλλαγής ανέρχεται σε τουλάχιστον δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ⁸⁰, ανεξάρτητα από το αν αυτή διενεργείται με μία μόνο πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση.

Ως έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας νοούνται ιδίως:

- οι επιχειρήσεις εξόρυξης, παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας πολύτιμων και ημιπολύτιμων λίθων, οι επιχειρήσεις παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας πολύτιμων μετάλλων και παράγωγων προϊόντων, οι επιχειρήσεις εμπορίας μαργαριταριών και κοραλλιών και οι επιχειρήσεις κατασκευής και εμπορίας κοσμημάτων και ρολογιών,
- οι επιχειρήσεις εμπορίας παλαιών αντικειμένων αξίας (αντίκες), αρχαιοτήτων, μεταλλίων, παλαιών γραμματοσήμων και νομισμάτων και λοιπών συλλεκτικών ειδών αξίας, καθώς και οι επιχειρήσεις ή επαγγελματίες παραγωγής ή κατασκευής και εμπορίας έργων και αντικειμένων τέχνης γενικά, καθώς και μουσικών οργάνων,
- πρόσωπα που εμπορεύονται ή ενεργούν ως μεσάζοντες στο εμπόριο έργων τέχνης, συμπεριλαμβανομένου του εμπορίου που πραγματοποιείται σε αίθουσες έργων τέχνης και οίκους δημοπρασιών,
- οι επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας ταπήτων και χαλιών, ειδών γουνοποιίας, δερμάτινων ειδών και ενδυμάτων γενικά,
- οι επιχειρήσεις εμπορίας επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, ελικοπτέρων, αεροσκαφών και σκαφών αναψυχής γενικά,

ια) οι ενεχυροδανειστές και αργυραμοιβοί.

---

⁸⁰ Σημειώνεται ότι στο ν. 3691/2008 το αντίστοιχο όριο ήταν 15.000 ευρώ, το οποίο σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του ισχύοντος νόμου μειώθηκε στις 10.000 ευρώ, με στόχο να αυξηθεί η επαγρύπνηση και να μετριασθούν οι κίνδυνοι τους οποίους εγκυμονούν οι συναλλαγές σε μετρητά.

Τα προαναφερόμενα υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και οι υπάλληλοί τους, συμπεριλαμβανομένων και των διευθυντικών στελεχών, οφείλουν να ενημερώνουν με δική τους πρωτοβουλία την Αρχή, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι χρηματικά ποσά, ανεξαρτήτως του ύψους τους, συνιστούν έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες ή σχετίζονται με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η υποχρέωση αυτή αφορά και κάθε περίπτωση απόπειρας ύποπτης συναλλαγής. Επιπλέον, τα παραπάνω πρόσωπα οφείλουν να παρέχουν αμελλητί στην Αρχή, στην αρμόδια αρχή και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι επιφορτισμένες με καθήκοντα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ύστερα από αίτημά τους, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και στοιχεία, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις.⁸¹

Επισημαίνεται ότι από τις παραπάνω υποχρεώσεις εξαιρούνται οι συμβολαιογράφοι, οι δικηγόροι, οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές και οι λογιστές-φοροτεχνικοί σύμβουλοι αποκλειστικά και μόνο στις περιπτώσεις που τα προαναφερόμενα πρόσωπα αξιολογούν και εξακριβώνουν τη νομική θέση του πελάτη τους ή όταν τον υπερασπίζονται ή τον εκπροσωπούν σε δίκη ή σχετικά με δίκη, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών για την κίνηση ή την αποφυγή δίκης, ανεξαρτήτως εάν οι πληροφορίες λαμβάνονται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δίκη.⁸²

Όσον αφορά συγκεκριμένα τους δικηγόρους, οι αναφορές ύποπτων συναλλαγών υποβάλλονται στην Αρχή μέσω της ειδικής επιτροπής του άρθρου 29 του ν. 4557/2018, ήτοι από την Επιτροπή Δικηγόρων η οποία απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη που ορίζονται με τριετή θητεία από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας και εδρεύει στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η εν λόγω Επιτροπή λαμβάνει τις αναφορές για τις ύποπτες συναλλαγές,

---

⁸¹ Άρθρο 22 του ν. 4557/2018

⁸² Άρθρο 22 του ν. 4557/2018

ελέγχει αν υποβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου και τις διαβιβάζει στην Αρχή.⁸³

Επιπροσθέτως, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να ορίσουν διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα υπόλοιπα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι θα αναφέρουν ασυνήθεις ή ύποπτες συναλλαγές για νομιμοποίηση εσόδων ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και εν γένει για κάθε γεγονός που γνωρίζουν λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο μπορεί να αποτελέσει ένδειξη. Στα υποκαταστήματα ή σε ειδικές διευθύνσεις ή μονάδες η αναφορά γίνεται απευθείας στο διευθυντή, ο οποίος και οφείλει να απευθυνθεί αμέσως στο διευθυντικό στέλεχος. Στην περίπτωση που ο διευθυντής ή ο αναπληρωτής του κωλύεται ή αρνείται ή αμελεί ή δεν συμμερίζεται τις υπόνοιες του υπαλλήλου, ο τελευταίος δύναται να αναφερθεί κατευθείαν στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος που ορίζεται σύμφωνα με τα ανωτέρω. Ακολούθως, το διευθυντικό στέλεχος οφείλει να ενημερώσει τηλεφωνικώς ή με εμπιστευτικό έγγραφο ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο την Αρχή, παρέχοντας παράλληλα κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο, εφόσον μετά από εξέταση που πραγματοποιεί κρίνει δικαιολογημένη τη συγκεκριμένη αναφορά και ειδικότερα με βάση τα στοιχεία και τις πληροφορίες.⁸⁴

Επιπλέον, στην περίπτωση που περισσότερα του ενός υπόχρεα πρόσωπα ανήκουν σε όμιλο, ορίζεται διευθυντικό στέλεχος από τη μεγαλύτερη εταιρία του ομίλου, ο οποίος είναι ο συντονιστής και αποσκοπεί στην εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του ν. 4557/2018 από τις εταιρίες του ομίλου. Προκειμένου μάλιστα να επιτύχει το σκοπό του συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με τα διευθυντικά στελέχη των επιμέρους εταιριών και λαμβάνει γνώση των αναφορών τους προς την Αρχή. Παράλληλα, του δίνεται η δυνατότητα να υποβάλλει και ο ίδιος αναφορά προς την Αρχή, παρέχοντας στοιχεία από όλες τις εταιρίες του ομίλου.⁸⁵

---

⁸³ Άρθρο 29 του ν. 4557/2018

⁸⁴ Άρθρο 29 του ν. 4557/2018

⁸⁵ Άρθρο 38 του ν. 4557/2018

Περαιτέρω, στο άρθρο 22 του ν. 4557/2018 προβλέπεται ότι αν το υπόχρεο πρόσωπο έχει διορίσει υπεύθυνο για τον έλεγχο συμμόρφωσης σε επίπεδο διοίκησης, η αναφορά υπόπτων συναλλαγών υποβάλλεται από αυτόν.⁸⁶

5.6. Εποπτικές Αρχές και αρμοδιότητες

5.6.1. Εποπτικές Αρχές

Στο άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 4557/2018 προβλέπονται οι αρμόδιες αρχές, καθώς και τα υπόχρεα πρόσωπα, τα οποία εποπτεύουν. Ακολουθεί συνοπτική παράθεση:⁸⁷

α) Η Τράπεζα της Ελλάδος για:

-Τα πιστωτικά ιδρύματα -Τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές -Τις εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης -Τις εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων
-Τις εταιρίες διαχείρισης απαιτήσεων πιστωτικών ιδρυμάτων από δάνεια και πιστώσεις -Τις εταιρίες παροχής πιστώσεων -Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος -Τα ιδρύματα πληρωμών
-Τις ταχυδρομικές εταιρίες, ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες πληρωμών

⁸⁶ Άρθρο 22 του ν. 4557/2018

⁸⁷ Άρθρο 6 του ν. 4557/2018

- Τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος
- Τις επιχειρήσεις της περίπτωσης ιθ' του στοιχείου 3 του άρθρου 3

β) Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για:

- Τις εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου
    - Τις εταιρίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων
    - Τις εταιρίες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και τους συνδεδεμένους αντιπροσώπους τους
  - Τις εταιρίες επενδυτικής διαμεσολάβησης
  - Τις εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών
  - Τις εταιρίες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία
- Τους διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων

γ) Η Υπηρεσία Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος (ΥΠ.Ο.Α.Δ.Η.Ε.)για:

- ενεχυροδανειστές
- αργυραμοιβούς

Σημειωτέον ότι η ΥΠ.Ο.Α.Δ.Η.Ε. πρόκειται για νέα αρμόδια αρχή, η οποία ορίζεται στο άρθρο 6 περ. γ' του ν. 4557/2018. Όπως αναφέρεται και στην Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4557/2018, η μεταφορά της εποπτείας για ενεχυροδανειστές από τη Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης της Α.Α.Δ.Ε. στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας κρίθηκε αναγκαία, καθώς οι όροι, οι προϋποθέσεις και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας ορίζονται με την υπ' αρ. 5/2011 Αστυνομική Διάταξη. Στην αρμοδιότητα της αστυνομίας ανήκει ο έλεγχος των ανωτέρω, η χορήγηση έγκρισης άσκησης της δραστηριότητας του ενεχυροδανειστή μέσω καταχώρισής του στην ηλεκτρονική βάση P.O.L. και η έκδοση απόφασης απαγόρευσης άσκησης αυτής της δραστηριότητας στις περιπτώσεις εκείνες που δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται η υποχρέωση των ενεχυροδανειστών να καταχωρούν τα στοιχεία των πελατών και συναλλαγών σε ειδικό βιβλίο που θεωρείται από την αρμόδια αστυνομική αρχή και να ενημερώνουν τις εν λόγω αρχές σε περίπτωση υπόνοιας για μη νόμιμη κατοχή των προσκομιζομένων σε αυτούς αντικειμένων ή μη νόμιμων αποδεικτικών ταυτότητας των πελατών τους. Οι υποχρεώσεις αυτές προσομοιάζουν με την υποχρέωση τήρησης μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και αποστολής αναφοράς ύποπτης συναλλαγής από τους ενεχυροδανειστές, που λειτουργούν έτσι ως υπόχρεα πρόσωπα του οικείου νόμου. Ως εκ τούτου, οι αστυνομικές αρχές θεωρούνται καταλληλότερες για αυτό το έργο, λόγω της ιδιαιτερότητας των επαγγελματιών αυτών και του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία τους. Επιπρόσθετα η ΥΠ.Ο.Α.Δ.Η.Ε. ορίζεται ως αρμόδια αρχή και για τους αργυραμοιβούς, διότι οι όροι και οι προϋποθέσεις και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας ορίζονται με την ανωτέρω διάταξη.⁸⁸

δ) Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων για:

---

⁸⁸ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

- ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές
-εταιρίες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών

ε) η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) για:

-τους εξωτερικούς λογιστές-
φοροτεχνικούς, τα νομικά πρόσωπα
παροχής φοροτεχνικών-λογιστικών
υπηρεσιών και τους ιδιώτες ελεγκτές

-τους μεσίτες ακινήτων

- τους εμπόρους και εκπλειστηριαστές
αγαθών μεγάλης αξίας

στ) η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων για:

- τις επιχειρήσεις καζίνο και τα καζίνο που
λειτουργούν επί πλοίων στην Ελλάδα ή
υπό ελληνική σημαία

- τις επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και
τους άλλους φορείς που παρέχουν
υπηρεσίες τυχερών παιγνίων, καθώς και
τα πρακτορεία που σχετίζονται με τις
δραστηριότητες αυτές

ζ) το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για:

- συμβολαιογράφους

η) το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης για τους εμπόρους και τους εκπλειστηριαστές αγαθών μεγάλης αξίας⁸⁹, όταν η αξία της συναλλαγής ανέρχεται σε τουλάχιστον δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, ανεξάρτητα από το αν αυτή διενεργείται με μία μόνο πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση.

θ) για τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα χρηματοπιστωτικών οργανισμών που έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή, αρμόδια αρχή είναι η κατά περίπτωση αρμόδια αρχή των ελληνικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οι οποίοι ασκούν αντίστοιχες δραστηριότητες με τους ανωτέρω χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της αλλοδαπής.

Αναφορικά με τη συχνότητα, την ένταση και την κατανομή των πόρων για τη διενέργεια της εποπτείας, αυτές εξαρτώνται από το βαθμό επικινδυνότητας των υπόχρεων προσώπων και τους υφιστάμενους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, με βάση ιδίως την Έκθεση Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνου, την αντίστοιχη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τη γνώμη των ΕΕΑ σχετικά με τον κίνδυνο που χαρακτηρίζει τη χρηματοπιστωτική αγορά και τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, τις οποίες εκδίδει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δυνάμει της παρ. 2 του άρθρου 9 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849. Η αξιολόγηση του βαθμού επικινδυνότητας των υπόχρεων προσώπων, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων μη συμμόρφωσης, επανεξετάζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, καθώς και όταν συμβαίνουν σημαντικά γεγονότα ή εξελίξεις στη διαχείριση ή τη λειτουργία τους.⁹⁰ Έτσι λοιπόν η συχνότητα, η ένταση και η κατανομή των πόρων πρέπει να πραγματοποιούνται με βάση την κατανόηση του κινδύνου

⁸⁹ Ως προς την έννοια των εμπόρων αγαθών μεγάλης αξίας βλ. ενότητα 5.5. περ. ι'

⁹⁰ Άρθρο 6 παρ. 2 του ν. 4557/2018

νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της αξιολόγησης του προφίλ κινδύνου των υπόχρεων προσώπων. Ειδικότερα, οι εποπτικές αρχές, προκειμένου να διαμορφώσουν το προφίλ κινδύνου των υπόχρεων προσώπων, λαμβάνουν υπόψη το πλήθος των υπόχρεων προσώπων, το βαθμό κινδύνου που συνδέεται με τη φύση και το μέγεθος των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων και με τους πελάτες και τα προϊόντα που παρέχουν, το νομικό πλαίσιο που διέπει τη δραστηριότητά τους, όπως επίσης και την επάρκεια και εφαρμογή των εσωτερικών πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών που τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να εφαρμόζουν.

5.6.2. Αρμοδιότητες Εποπτικών αρχών

Οι αρμοδιότητες των εποπτικών αρχών προβλέπονται στο άρθρο 6 παρ. 3 του ν. 4557/2018 και είναι οι εξής:⁹¹

- καθορίζουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής των επιμέρους υποχρεώσεων που προβλέπονται στο ν. 4557/2018, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων και στοιχείων που απαιτούνται για τη διενέργεια της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των πελατών τους, κατά την εφαρμογή μέτρων συνήθους, απλουστευμένης ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας,
- καθοδηγούν τα υπόχρεα πρόσωπα (με εγκυκλίους, οδηγίες ή άλλες πρόσφορες μεθόδους) ως προς την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων, τον καθορισμό πρακτικών συμπεριφοράς έναντι των πελατών, την επιλογή των κατάλληλων πληροφοριακών συστημάτων και την υιοθέτηση εσωτερικών διαδικασιών και διαδικασιών σε επίπεδο ομίλου για τον εντοπισμό ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων, που ενδέχεται να σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,

---

⁹¹ Άρθρο 6 παρ. 3 του ν. 4557/2018

- ενημερώνουν τα υπόχρεα πρόσωπα για πληροφορίες και ανακοινώσεις που αφορούν τη συμμόρφωση ή μη χωρών προς την ενωσιακή νομοθεσία και τις Συστάσεις της FATF,
- καταρτίζουν ή διανέμουν στα υπόχρεα πρόσωπα ανακοινώσεις και πληροφορίες για υποθέσεις στις οποίες χρησιμοποιήθηκαν νέες μέθοδοι και πρακτικές για τη διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό (τυπολογίες), καθώς και εκθέσεις για κινδύνους που συνδέονται με συγκεκριμένους κλάδους ή δραστηριότητες,
- διενεργούν τακτικούς και έκτακτους ελέγχους (ακόμα και επιτόπιους) για την επάρκεια και καταλληλότητα των εσωτερικών πολιτικών, των μέτρων και διαδικασιών που έχουν υιοθετήσει και εφαρμόζουν τα υπόχρεα πρόσωπα. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζουν δεόντως τις εκτιμήσεις κινδύνου στις οποίες προβαίνουν τα υπόχρεα πρόσωπα κατά την άσκηση της διακριτικής τους ευχέρειας, σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 13, καθώς και την επάρκεια των εφαρμοζόμενων μέτρων δέουσας επιμέλειας και εσωτερικών διαδικασιών,
- διασφαλίζουν με εποπτικές δράσεις, ότι οι εγκαταστάσεις που λειτουργούν τα υπόχρεα πρόσωπα άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελληνική Επικράτεια τηρούν τις διατάξεις του παρόντος,
- απαιτούν από τα υπόχρεα πρόσωπα κάθε στοιχείο ή δεδομένο που είναι απαραίτητο για την εκπλήρωση των εποπτικών και ελεγκτικών τους καθηκόντων,
- διασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που κατέχουν θέση ανώτερου διοικητικού στελέχους ή είναι πραγματικοί δικαιούχοι υπόχρεων προσώπων, πληρούν τις προϋποθέσεις καταλληλότητας και διαθέτουν εχέγγυα εντιμότητας και ήθους, όπως αυτές ορίζονται κατά περίπτωση στην κείμενη νομοθεσία,

- θεσπίζουν αποτελεσματικούς και αξιόπιστους μηχανισμούς για την ενθάρρυνση των καταγγελιών που αφορούν παραβάσεις από τα υπόχρεα πρόσωπα των διατάξεων του παρόντος. Οι μηχανισμοί αυτοί περιλαμβάνουν ειδικές διαδικασίες για την παραλαβή των σχετικών καταγγελιών και την παρακολούθηση της έκβασής τους, κατάλληλα μέτρα προστασίας των εργαζομένων που καταγγέλλουν παραβάσεις που έχουν διαπραχθεί εντός του υπόχρεου προσώπου και των καταγγελλόμενων προσώπων, μέτρα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αυτών, καθώς και σαφείς κανόνες, ώστε να εξασφαλίζεται στο μέτρο του δυνατού η εμπιστευτικότητα των καταγγελιών,
- επιβάλλουν μέτρα και διοικητικές κυρώσεις για παραβάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον ν. 4557/2018 κατά των υπόχρεων προσώπων και των υπαλλήλων τους, σύμφωνα με το άρθρο 46. Η Τράπεζα της Ελλάδος και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ενημερώνουν τις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές σχετικά με τα μέτρα και τις διοικητικές κυρώσεις που έχουν επιβάλει, συμπεριλαμβανομένης κάθε προσφυγής που έχει ασκηθεί και της έκβασής της.

Σημειώνεται ότι στο άρθρο 6 παρ. 3 περ. α' του ν. 4557/2018 προβλέπεται ότι οι υποχρεώσεις των υπόχρεων προσώπων είναι δυνατό να διαφοροποιούνται, αφού ληφθεί υπόψη η φύση, το μέγεθος και το νομικό πλαίσιο των επαγγελματικών δραστηριοτήτων των ανωτέρω προσώπων, ο βαθμός κινδύνου που ενέχουν αυτές οι δραστηριότητες και οι διενεργούμενες συναλλαγές, καθώς και η αντικειμενική αδυναμία εφαρμογής συγκεκριμένων μέτρων από ορισμένες κατηγορίες υπόχρεων προσώπων. Συν τοις άλλοις είναι δυνατόν να καθορίζονται πρόσθετες ή αυστηρότερες υποχρεώσεις, εκτός όσων προβλέπονται στον ν. 4557/2018 ή χαμηλότερα ποσοτικά όρια για να αντιμετωπίζονται αυξημένοι κίνδυνοι νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

5.7. Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες

5.7.1. Εισαγωγικά

Η Αρχή συστάθηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 7 του ν. 3691/2008 και ονομαζόταν αρχικά “Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης”. Η μετονομασία με το ν. 4557/2018 κρίθηκε απαραίτητη, δεδομένου ότι ο τωρινός τίτλος είναι αφενός βραχύτερος και αφετέρου περιγράφει καλύτερα τη βασική αρμοδιότητα της Αρχής και καλύπτει τις αρμοδιότητες των τριών μονάδων, ενώ παράλληλα δίνεται η δυνατότητα στο νομοθέτη να διευρύνει τις αρμοδιότητές της, χωρίς να απαιτείται συνεχώς η αλλαγή του τίτλου της.⁹²

Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες είναι διοικητικά και λειτουργικά ανεξάρτητη, εδρεύει στο Νομό Αττικής και ο προϋπολογισμός της αποτελεί τμήμα του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών. Επιπλέον, εκπροσωπείται δικαστικώς και εξωδίκως από τον Πρόεδρό της και η νομική και δικαστική υποστήριξη των υποθέσεών της και το γνωμοδοτικό έργο διεξάγεται από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.⁹³

Η Αρχή συγκροτείται αφενός από τον Πρόεδρό της, ο οποίος είναι ανώτατος εισαγγελικός λειτουργός εν ενεργεία, με γνώση της αγγλικής γλώσσας και επιλέγεται μαζί με το αναπληρωτή του με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου και αφετέρου από δεκαεπτά στο σύνολο μέλη, καθώς και από ισάριθμους αναπληρωτές τους. Η θητεία των προσώπων αυτών είναι τριετής και δύναται να ανανεώνεται, αλλά δεν μπορεί να ξεπεράσει τα έξι έτη. Τόσο ο Πρόεδρος όσο και τα υπόλοιπα μέλη απολαμβάνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους προσωπικής και λειτουργικής

---

⁹² Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

⁹³ Άρθρο 47 του ν. 4557/2018

ανεξαρτησίας, δεσμευόμενοι μόνο από το νόμο και τη συνείδησή τους. Τα εν λόγω πρόσωπα πρέπει να διακρίνονται για το ήθος τους, την επιστημονική τους κατάρτιση, καθώς και για την επαγγελματική τους ικανότητα και εμπειρία στον οικονομικό, τραπεζικό, νομικό ή επιχειρησιακό τομέα.⁹⁴

5.7.2. Ο σκοπός της Αρχής

Σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 4557/2018 σκοπός της Αρχής είναι:

- η λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- ο προσδιορισμός των σχετιζόμενων με την τρομοκρατία προσώπων και η επιβολή χρηματοοικονομικών κυρώσεων σε βάρος τους και σε βάρος προσώπων που καθορίζονται με Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των οργάνων του ή με Αποφάσεις και Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που αναφέρονται στην περίπτωση αα' της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3213/2003 (Α' 309).⁹⁵

5.7.3. Οι Μονάδες της Αρχής και οι εξουσίες τους

Η Αρχή απαρτίζεται από τρεις Μονάδες, ήτοι την Α' Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, την Β' Μονάδα Χρηματοοικονομικών Κυρώσεων και την Γ' Μονάδα Ελέγχου Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης. Η κάθε Μονάδα έχει διακριτές αρμοδιότητες, προσωπικό και υποδομές, αλλά έχουν κοινό Πρόεδρο. Συνεδριάζουν νόμιμα εφόσον στη συνεδρίαση μετέχουν ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του και τα μισά τουλάχιστον μέλη τους ή οι αναπληρωτές τους και αποφασίζουν με

---

⁹⁴ Άρθρο 47 του ν. 4557/2018

⁹⁵ Άρθρο 47 του ν. 4557/2018

απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών, ενώ σε περίπτωση ισοψηφίας υπερिσχύει η ψήφος του Προέδρου.⁹⁶ Οι Μονάδες έχουν τις ακόλουθες εξουσίες:

- Έχουν πρόσβαση στο σύστημα “Τειρεσίας”, καθώς και σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής ή οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα. Όπου λειτουργούν ηλεκτρονικά συστήματα δημόσιας αρχής ή οργανισμού, η πρόσβαση γίνεται μέσω της απευθείας σύνδεσης με αυτά.
- Μπορούν να ζητούν στο πλαίσιο των ελέγχων και των ερευνών τους τη συνεργασία και την παροχή στοιχείων κάθε είδους από φυσικά πρόσωπα, δικαστικές, προανακριτικές ή ανακριτικές αρχές, δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου και οργανισμούς οποιασδήποτε μορφής. Τα αιτήματα της Αρχής εξετάζονται κατά προτεραιότητα.
- Μπορούν σε σοβαρές υποθέσεις να διενεργούν ειδικούς επιτόπιους ελέγχους σε οποιοδήποτε δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα, καθώς και σε οποιοδήποτε ελεγχόμενο ή διερευνώμενο από αυτές φυσικό ή νομικό πρόσωπο, για να ερευνηθεί η τέλεση του εγκλήματος του ν. 4557/2018, συνεργαζόμενες αν είναι δυνατόν με τις εκάστοτε αρμόδιες αρχές.
- Ζητούν από τα υπόχρεα πρόσωπα όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.
- Μπορούν να διενεργούν επιτόπιους ελέγχους και στις εγκαταστάσεις των υπόχρεων προσώπων, εφόσον τηρούν τα άρθρα 9 παρ. 1, 9Α και 19 παρ. 1 του Συντάγματος και ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές στην περίπτωση που τα υπόχρεα πρόσωπα δεν συνεργάζονται και δεν συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις τους.

---

⁹⁶

Άρθρο 48 του ν. 4557/2018

- Δεν ισχύει για αυτές το τραπεζικό, χρηματιστηριακό, φορολογικό ή επαγγελματικό απόρρητο με την επιφύλαξη των άρθρων 212⁹⁷, 261⁹⁸ και 262⁹⁹ του ΚΠΔ.¹⁰⁰

Σημειώνεται ότι η Αρχή έχει εκτεταμένες αρμοδιότητες για την επιβολή κυρώσεων κατά υπόπτων τρομοκρατίας, οι οποίες προβλέπονται αναλυτικά στο άρθρο 50 του ν. 4557/2018. Ειδικότερα, δια της Β' Ομάδας Χρηματοοικονομικών Κυρώσεων (άρθρο 48 παρ. 3) προσδιορίζει τα πρόσωπα που σχετίζονται με την τρομοκρατία, βασιζόμενη σε ακριβείς πληροφορίες ή στοιχεία που υποβάλλονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών ή τις εισαγγελικές, δικαστικές ή άλλες διωκτικές αρχές, τηρεί κατάλογο που περιλαμβάνει τα ονόματα των προσδιοριζόμενων ως σχετιζόμενων με την τρομοκρατία προσώπων και ενημερώνει τα υπόχρεα πρόσωπα του άρθρου 5 του ν. 4557/2018. Περαιτέρω, η Αρχή διατάζει τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των προσώπων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο και έχει τη δυνατότητα να την ανακαλέσει είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήσεως του προσδιοριζόμενου στην απόφαση πραγματικού δικαιούχου ή οποιουδήποτε τρίτου έχει έννομο συμφέρον, επικοινωνεί με τις αλλοδαπές αρχές για τη διαβίβαση στοιχείων και την παροχή πληροφοριών, εκδίδει οδηγίες για τον εντοπισμό και τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των προσώπων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, συνεργάζεται με τις δικαστικές αρχές κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας για να διασφαλιστεί η προστασία του διαβαθμισμένου υλικού κλπ. Οι συνεδριάσεις της Αρχής είναι μυστικές και πραγματοποιούνται σε ειδικό χώρο ασφαλείας.¹⁰¹

---

⁹⁷ Άρθρο 212 ΚΠΔ (Επαγγελματικό απόρρητο μαρτύρων)

⁹⁸ Άρθρο 262Α ΚΠΔ (Υποχρέωση για παράδοση εγγράφων)

⁹⁹ Άρθρο 262 ΚΠΔ (Κατάσχεση των εγγράφων)

¹⁰⁰ Άρθρο 49 του ν. 4557/2018

¹⁰¹ Άρθρο 50 του ν. 4557/2018

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΤΡΑ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Πρόκειται για μέτρα επιμέλειας που τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να εφαρμόζουν ως προς τον πελάτη και προβλέπονται στα άρθρα 11, 12, 13, 14, 15 και 16 του ν. 4557/2018.

6.1. Ανώνυμοι λογαριασμοί και μετοχές

Στο άρθρο 11 παρ. 1 του ν. 4557/2018 προβλέπεται ρητά ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί απαγορεύεται να τηρούν μυστικούς, ανώνυμους ή μόνον αριθμημένους λογαριασμούς, ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων, ανώνυμες θυρίδες ασφαλείας, λογαριασμούς με εικονικά ονόματα ή λογαριασμούς που δεν έχουν το πλήρες όνομα του δικαιούχου τους. Για την ταυτοποίηση απαιτείται η ταυτότητα ή αντίστοιχο έγγραφο της χώρας προέλευσης καθώς και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου στην Ελλάδα ή στη χώρα φορολογικής κατοικίας με την οποία υφίσταται σύμβαση ανταλλαγής πληροφοριών. Εάν ο αιτών έχει τη φορολογική του κατοικία σε χώρα με την οποία δεν έχει συναφθεί σύμβαση ανταλλαγής πληροφοριών, τότε είναι απαραίτητο να αποκτήσει αριθμό φορολογικού μητρώου στην Ελλάδα.¹⁰²

Επιπλέον, στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι για κάθε είδους καταβολή συντάξεων, μισθοδοσίας, επιδοτήσεων, επιδομάτων προνομιακού ή μη χαρακτήρα, μερισμάτων, επιστροφή φόρων κ.ο.κ., που πραγματοποιείται από το Δημόσιο, Ο.Τ.Α. ή Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης ή Πρόνοιας με πίστωση λογαριασμού πληρωμών (IBAN) του δικαιούχου, απαιτείται η προηγούμενη ταυτοποίησή του με τον Α.Φ.Μ. του δικαιούχου ή συνδικαιούχου του λογαριασμού. Τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν την υποχρέωση να διασταυρώνουν τα στοιχεία των δικαιούχων σύμφωνα με τους ειδικούς καταλόγους που αποστέλλονται από τους φορείς καταβολής και να επιβεβαιώνουν την επιτυχή ολοκλήρωση της σχετικής συναλλαγής. Με απόφαση του

---

¹⁰² Άρθρο 11 του ν. 4557/2018

Υπουργού Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζεται κάθε τεχνικό θέμα που αφορά την ως άνω υποχρέωση.¹⁰³

Στην τελευταία παράγραφο του άρθρου 7 ενσωματώνεται η παράγραφος 2 του άρθρου 10 της Οδηγίας, σχετικά με τη λήψη μέτρων από τα κράτη μέλη για την πρόληψη των κινδύνων κατάχρησης λόγω αδιαφάνειας από τη χρήση ανώνυμων μετοχών, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, η οποία έχει ως βάση γνωστή διάταξη στο δίκαιό μας, ήτοι εκείνη της παρ. 2 του άρθρου 79 του ν. 2238/1994.¹⁰⁴ Ειδικότερα, προβλέπεται ότι οι κομιστές ανώνυμων μετοχών εταιρειών που δεν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο οφείλουν, κατά την εξαργύρωση των μερισματαποδείξεων, να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Α' 75) ότι είναι οι κύριοι ή επικαρπωτές των μετοχών ή πληρεξούσιοι αυτών δηλώνοντας ταυτόχρονα τα στοιχεία των κυρίων ή επικαρπωτών και προσκομίζοντας τα σχετικά νομιμοποιητικά έγγραφα. Οι πληρεξούσιοι οφείλουν, ταυτόχρονα, να δηλώσουν τα στοιχεία των κυρίων ή επικαρπωτών και να προσκομίσουν τα σχετικά νομιμοποιητικά έγγραφα.¹⁰⁵

6.2. Οι περιπτώσεις εφαρμογής δέουσας επιμέλειας

Στο άρθρο 12 του ν. 4557/2018, το οποίο ενσωματώνει τα άρθρα 11 και 12 της Οδηγίας 2015/849, απαριθμούνται συγκεκριμένες περιπτώσεις, στις οποίες τα υπόχρεα πρόσωπα του άρθρου 5 (τα πιστωτικά ιδρύματα, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι επιχειρήσεις κλπ) οφείλουν να εφαρμόζουν τα προβλεπόμενα μέτρα επιμέλειας ως προς τον **πελάτη**, όπως όταν συνάπτουν **επιχειρηματική σχέση** ή διενεργούν περιστασιακή συναλλαγή κλπ.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι ο ορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» (customer) δεν συναντάται ούτε στις συστάσεις της FATF, ούτε στην Οδηγία 2005/60/ΕΚ, ούτε στο ελληνικό δίκαιο, ούτε σε κάποια άλλη νομοθετική πράξη (κατά

---

¹⁰³ Άρθρο 11 του ν. 4557/2018

¹⁰⁴ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

¹⁰⁵ Άρθρο 11 του ν. 4557/2018

την έννοια του άρθρου 289 της ΣΛΕΕ (της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης) που συνιστά πηγή του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού δικαίου. Συναντάται, ωστόσο, κατ' απόδοση του (όχι απόλυτα ταυτόσημου) αγγλικού όρου "client", στο ευρωπαϊκό και ελληνικό δίκαιο της κεφαλαιαγοράς (Οδηγία 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαΐου 2014 «για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (...)» (Markets in Financial Instruments Directive No 2 ή "MiFID II"), και στον. 4514/2018). Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 4, σημείο 9 του ν. 4514/2018, ως «πελάτης» ορίζεται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο οποίο μία επιχείρηση επενδύσεων παρέχει επενδυτικές ή παρεπόμενες υπηρεσίες. Εν προκειμένω, όπως παρατηρούμε, ο εν λόγω όρος καταλαμβάνει μόνο τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα προς τα οποία ο ρυθμιζόμενος και εποπτευόμενος χρηματοπιστωτικός φορέας (επιχείρηση επενδύσεων ή/και πιστωτικό ίδρυμα) παρέχει συγκεκριμένες χρηματοπιστωτικής φύσεως υπηρεσίες (επενδυτικές ή παρεπόμενες).¹⁰⁶

Η έννοια του όρου «επιχειρηματική σχέση» ορίζεται ως «η επιχειρηματική, επαγγελματική ή εμπορική σχέση που συνδέει τον πελάτη με τα υπόχρεα πρόσωπα, **εντός του πλαισίου των δραστηριοτήτων των τελευταίων** και η οποία αναμένεται, κατά τον χρόνο έναρξής της, ότι θα έχει κάποια διάρκεια».¹⁰⁷ Ως προς τη διάρκεια πρέπει να σημειωθεί ότι σκοπός του νομοθέτη ήταν η κάλυψη και των καλούμενων

---

¹⁰⁶ Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, «Προσδιορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Γνωμ.)», ΔΕΕ 2/2019 (ΕΤΟΣ 25^ο), σελ. 158 επ.

¹⁰⁷ Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, «Προσδιορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Γνωμ.)», ΔΕΕ 2/2019 (ΕΤΟΣ 25^ο), σελ. 158 επ.

«περιστασιακών συναλλαγών» και, ως εκ τούτου, η υποχρέωση εφαρμογής μέτρων δέουσας επιμέλειας καλύπτει, υπό όρους, και αυτές τις συναλλαγές.¹⁰⁸

Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι σε σύγκριση με το άρθρο 12 του προηγούμενου νόμου, ήτοι του ν. 3691/2008, το πεδίο εφαρμογής έχει επεκταθεί σε μεγάλο βαθμό, αφού πλέον έχουν προστεθεί οι κατωτέρω περιπτώσεις:

- Η μεταφορά χρηματικών ποσών άνω των **χιλίων (1.000) ευρώ**, σύμφωνα με το στοιχείο 9 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/847 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και το Συμβουλίου¹⁰⁹
- Οι συναλλαγές των εμπόρων που υπερβαίνουν τις **δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ** σε μετρητά.
- Οι συναλλαγές των παρόχων υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών που υπερβαίνουν τα **δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ** και διενεργούνται είτε κατά την κατάθεση είτε κατά την κατάθεση του στοιχήματος είτε κατά την είσπραξη κερδών.

---

¹⁰⁸ Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, «Προσδιορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Γνωμ.)», ΔΕΕ 2/2019 (ΕΤΟΣ 25°), σελ. 159.

¹⁰⁹ Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό: «Ως μεταφορά χρηματικών ποσών νοείται οποιαδήποτε συναλλαγή εκτελείται τουλάχιστον εν μέρει ηλεκτρονικά για λογαριασμό ενός πληρωτή μέσω ενός παρόχου υπηρεσιών πληρωμών ασχέτως εάν πληρωτής και δικαιούχος είναι ένα και το αυτό πρόσωπο και ασχέτως εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή και αυτός του δικαιούχου είναι ο ίδιος, συμπεριλαμβανομένων : α) της μεταφοράς πιστώσεων κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 260/2012, β) της άμεσης χρέωσης κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 260/2012, γ) των εμβασμάτων κατά την έννοια του άρθρου 4 σημείο 13 της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ, εθνικών ή διασυνοριακών, δ) της μεταφοράς που πραγματοποιείται μέσω κάρτας πληρωμής, εργαλείου ηλεκτρονικού χρήματος, κινητού τηλεφώνου ή κάθε άλλης ψηφιακής ή πληροφορικής τεχνολογίας συσκευής εκ των προτέρων ή εκ των υστέρων πληρωμής με παρόμοια χαρακτηριστικά.

- Οι συναλλαγές με ηλεκτρονικό χρήμα ή ειδικά προπληρωμένα μέσα που διαθέτουν δυνατότητα επαναφόρτισης με μηνιαίο όριο πράξεων πληρωμής άνω των **διακοσίων πενήντα (250) ευρώ**, σε αμφότερες τις περιπτώσεις.

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι πλέον, ως ύποπτη συναλλαγή, θεωρείται από τις τράπεζες κάθε περιστασιακή μεταφορά χρηματικού ποσού άνω των 1.000 ευρώ και μάλιστα με δεδομένο ότι σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, «ως μεταφορά χρηματικών ποσών νοείται οποιαδήποτε συναλλαγή εκτελείται τουλάχιστον εν μέρει ηλεκτρονικά για λογαριασμό ενός πληρωτή μέσω ενός παρόχου υπηρεσιών πληρωμών **ασχέτως εάν πληρωτής και δικαιούχος είναι ένα και το αυτό πρόσωπο**» καθίσταται σαφές ότι ακόμα και για μεταφορές εντός της ίδιας τράπεζας, αλλά και από λογαριασμό σε λογαριασμό του ίδιου δικαιούχου, για μόλις 1.000 ευρώ, οι κινήσεις του πλέον καταγράφονται και, αν κριθεί αναγκαίο, αποστέλλονται στις Αρχές προς έλεγχο για «μαύρο χρήμα»¹¹⁰

Με το νέο νόμο στις περιπτώσεις εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας από τα υπόχρεα πρόσωπα προς τους πελάτες τους εντάχθηκαν και οι συναλλαγές των εμπόρων που υπερβαίνουν τις 10.000 ευρώ. Από τη δημοσίευση του νέου νόμου και στο εξής οι αγορές με μετρητά αυτοκινήτων, πολύτιμων λίθων, πολύτιμων μετάλλων, μηχανοκίνητων οχημάτων, έργων τέχνης κλπ άνω των 10.000 ευρώ θα πρέπει να γνωστοποιούνται στις αρμόδιες αρχές, καθώς θα θεωρούνται ύποπτες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.¹¹¹ Το προαναφερθέν δε όριο των 10.000 ευρώ ισχύει ανεξαρτήτως

---

¹¹⁰ Άρθρο στο www.enikonomia.gr με τίτλο: «Ποιοι θα θεωρούνται ύποπτοι για «ξέπλυμα» μαύρου χρήματος», ημ. Δημοσίευσης: 7.2.2018 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

<http://www.enikonomia.gr/economy/179765.poiioi-tha-theorountai-yoptoi-gia-xeplyma-mavrou-chrimatos.html>

¹¹¹ Άρθρο του Γιώργου Παλαιτσάκη με τίτλο: «Υπό έλεγχο οι συναλλαγές από 1.000 €- Αυστηρότερα μέτρα προωθεί το ΥΠΟΙΚ κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες», naftemporiki.gr, ημ. δημοσίευσης: 7.2.2018 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

εάν η συναλλαγή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες της μίας πράξεις που φαίνεται να συνδέονται μεταξύ τους.¹¹²

Σημειώνεται ότι μέχρι και πριν την ισχύ του ν. 4557/2018, ορίζονταν κάποιες γενικές κατηγορίες πελατών, τους οποίους οι αντισυμβαλλόμενοι όφειλαν να ταυτοποιήσουν, ιδιαίτερα δε εκείνους που έκαναν περιστασιακές πληρωμές άνω των 15.000 ευρώ.¹¹³

6.3. Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας

Σο άρθρο 13 του ν. 4557/2018 προβλέπονται τα μέτρα συνήθους επιμέλειας που οφείλουν να λαμβάνουν τα υπόχρεα πρόσωπα ως προς τους πελάτες τους μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η εξακρίβωση και η επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, η εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου, η επικαιροποίηση στοιχείων, η αξιολόγηση και η συλλογή πληροφοριών και η άσκηση συνεχούς εποπτείας όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια αυτής.

Σημειώνεται ότι στην περίπτωση που τα υπόχρεα πρόσωπα αδυνατούν να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις της δέουσας επιμέλειας οφείλουν να αρνηθούν να εκτελέσουν συναλλαγή και συν τοις άλλοις οφείλουν να μην συνάπτουν επιχειρηματική σχέση ή να διακόψουν αυτήν οριστικά. Τα ανωτέρω δεν ισχύουν στην περίπτωση των συμβολαιογράφων, των δικηγόρων, των ορκωτών ελεγκτών-λογιστών και των λογιστών-φοροτεχνικών συμβούλων, όταν ενεργούν στο πλαίσιο της αξιολόγησης της νομικής κατάστασης των πελατών τους, αναλαμβάνουν την υπεράσπιση και την

---

¹¹² Άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα «η Καθημερινή» με τίτλο: «Απαγορεύονται άνω των 10 χιλ. ευρώ μετρητά για συναλλαγές», ημ. δημοσίευσης 4.6.2018 (αντληθέν από το διαδίκτυο)

<http://www.kathimerini.com.cy/gr/oikonomiki/oikonomia/apagoreyontai-ano-ton-10-xil-eyrw-metrta-gia-synallages>

¹¹³ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

εκπροσώπηση των πελατών σε δικαστικές διαδικασίες και παρέχουν συμβουλές σχετικά με την έναρξη της δικαστικής διαδικασίας ή για την αποφυγή της.

Όσον αφορά συγκεκριμένα τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, αυτοί υποχρεούνται να επαληθεύουν τα ετήσια εισοδήματα των πελατών τους βάσει πρόσφατης πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος (εκκαθαριστικού σημειώματος). Η προσκόμιση εκκαθαριστικού σημειώματος ζητείται κυρίως πριν την έναρξη της επιχειρηματικής σχέσης, αλλά μπορεί να ζητηθεί εκ νέου στο πλαίσιο της επικαιροποίησης στοιχείων του οικονομικού προφίλ του πελάτη, την κατάλληλη χρονική στιγμή και ανάλογα με το βαθμό κινδύνου. Η επικαιροποίηση των στοιχείων και πληροφοριών του πελάτη λαμβάνει χώρα εφόσον τα υπάρχοντα στοιχεία που έχουν στην κατοχή τους δεν επαρκούν, προκειμένου να διαπιστωθεί ότι το διαμορφωμένο οικονομικό προφίλ του δράστη είναι συμβατό με τις συναλλαγές που πραγματοποιεί, λαμβανομένου υπ' όψιν, φυσικά, και του βαθμού επικινδυνότητας.

Επιπλέον, στην περίπτωση ασφαλίσεων ζωής τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν εκτός από τα μέτρα συνήθους επιμέλειας να λαμβάνουν και άλλα επιπρόσθετα μέτρα και ειδικότερα:

- στην περίπτωση δικαιούχων ασφαλίματος που ταυτοποιούνται ως συγκεκριμένα κατονομαζόμενα πρόσωπα ή νομικά μορφώματα, λαμβάνουν το όνομα ή την επωνυμία τους,
- στην περίπτωση δικαιούχων ασφαλίματος λαμβάνουν επαρκείς πληροφορίες, ώστε να βεβαιωθούν ότι θα είναι σε θέση να προσδιορίσουν την ταυτότητα του δικαιούχου κατά το χρόνο πληρωμής του ασφαλίματος.¹¹⁴

---

¹¹⁴ Άρθρο 13 του ν. 4557/2018

6.4. Χρόνος εφαρμογής

Τόσο η πιστοποίηση όσο και η επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας πελάτη και πραγματικού δικαιούχου πρέπει να πραγματοποιούνται πριν τη σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης και τη διενέργεια της συναλλαγής. Στην περίπτωση που ο κίνδυνος νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν είναι μεγάλος, η επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητας επιτρέπεται να ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της σύναψης της επιχειρηματικής σχέσης, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο, προκειμένου να μη διακοπεί η ομαλή διεξαγωγή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Βέβαια, στην προαναφερθείσα περίπτωση η επαλήθευση πρέπει να περατωθεί το συντομότερο δυνατό από την αρχική επαφή και τα υπόχρεα πρόσωπα δεν θα πρέπει να κάνουν δεκτές τις αιτιάσεις των πελατών περί δυσκολίας προσκομιδής εγγράφων πριν από την έναρξη της επιχειρηματικής σχέσης και περί επείγουσας ανάγκης για διενέργεια της συναλλαγής, τουναντίον πρέπει να επιτρέπουν την ανωτέρω εξαίρεση σε εξαιρετικές περιπτώσεις και υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Αναφορικά με τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, αυτοί μπορούν να επιτρέπουν το άνοιγμα λογαριασμού σε πελάτη πριν περατωθεί η διαδικασία επαλήθευσης και η πιστοποίηση του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου, εφόσον όμως υπάρχουν οι κατάλληλες εγγυήσεις ότι δεν θα πραγματοποιηθεί καμία συναλλαγή δική του ή για λογαριασμό του.¹¹⁵

Επιπροσθέτως, στις περιπτώσεις ασφαλίσεων ζωής η επαλήθευση της ταυτότητας του δικαιούχου του ασφαρίσματος πραγματοποιείται κατά το χρόνο της πληρωμής. Εάν οι απαιτήσεις από την ασφάλιση ζωής εκχωρηθούν σε τρίτο, ολικά ή μερικά, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που είναι σε γνώση της εκχώρησης, ταυτοποιούν τον πραγματικό δικαιούχο κατά το χρόνο της εκχώρησης στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή το νομικό μόνρφωμα που λαμβάνει για το ίδιο όφελος την αξία του εκχωρούμενου ασφαλιστηρίου συμβολαίου.¹¹⁶

---

¹¹⁵ Άρθρο 14 του ν. 4557/2018

¹¹⁶ Άρθρο 14 του ν. 4557/2018

Τέλος, τα καζίνο και τα καζίνο που λειτουργούν επί πλοίων στην Ελλάδα ή υπό ελληνική σημαία οφείλουν να εξακριβώνουν την ταυτότητα του πελάτη κατά την είσοδό του στις εγκαταστάσεις τους. Στην περίπτωση που τηρούν μητρώα για τις πληρωμές κερδών και την εξόφληση των μαρκών επ' ονόματι πελατών, αυτά θα πρέπει να τηρούνται επί τουλάχιστον μία πενταετία και να είναι διαθέσιμα σε ελέγχους της Αρχής και των αρμόδιων αρχών. Με απόφαση της Επιτροπής Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων μπορεί να καθορίζονται οι διαδικασίες τήρησης των σχετικών μητρώων και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.¹¹⁷

6.5. Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια

Στο άρθρο 15 του ν. 4557/2018 παρέχεται η διακριτική ευχέρεια στα υπόχρεα πρόσωπα, αφού συγκεντρώσουν ορισμένες πληροφορίες και βεβαιωθούν ότι μία συναλλαγή ή μια επιχειρηματική σχέση παρουσιάζει χαμηλότερο κίνδυνο, να εφαρμόζουν μέτρα απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας, ήτοι τα μέτρα δέουσας επιμέλειας των παραγράφων 1 και 4 του άρθρου 13 (εξακρίβωση και επαλήθευση ταυτότητας κλπ), προσαρμόζοντας το ποσοτικό όριο, το χρόνο ή τον τρόπο εφαρμογής τους. Προκειμένου να εφαρμοστούν τα χαλαρότερα αυτά μέτρα λαμβάνονται υπ' όψιν οι παράγοντες και η φύση του χαμηλότερου κινδύνου. Σε καμία περίπτωση δεν απαλείφονται εντελώς.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η παράγραφος 2, η οποία ενσωματώνει το άρθρο 16 της Οδηγίας, παραπέμπει στο Παράρτημα Ι του νόμου, στο οποίο αποτυπώνονται οι παράγοντες και οι τύποι αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με την ύπαρξη χαμηλότερου κινδύνου, οι οποίοι σχετίζονται με πελάτες, χώρες και γεωγραφικές περιοχές και πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν κατ' ελάχιστον από τα υπόχρεα πρόσωπα.¹¹⁸

---

¹¹⁷ Άρθρο 14 του ν. 4557/2018

¹¹⁸ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

6.6. Αυξημένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 4557/2018 τα υπόχρεα πρόσωπα υποχρεούνται να λαμβάνουν μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας στις εξής περιπτώσεις:

- κατά τη σύναψη διασυνοριακών σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης¹¹⁹
- στις συναλλαγές ή επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα¹²⁰
- στις συναλλαγές με πρόσωπα με εγκατάσταση σε τρίτες χώρες, που χαρακτηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως υψηλού κινδύνου και συγκεκριμένα στις χώρες που η Επιτροπή εκδίδει πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 της Οδηγίας. Συν τοις άλλοις επιβάλλεται η υποχρέωση εφαρμογής μέτρων αυξημένης δέουσας επιμέλειας σε επιχειρηματικές σχέσεις και συναλλαγές που παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 16, προκειμένου να εκτιμηθεί ο υψηλός κίνδυνος λαμβάνονται υπ' όψιν οι παράγοντες δυνητικά υψηλότερου κινδύνου του Παραρτήματος II, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του νόμου και σχετίζονται, όπως προαναφέρθηκε με πελάτες, χώρες, συγκεκριμένα προϊόντα, υπηρεσίες, συναλλαγές ή διαύλους παροχής υπηρεσιών.¹²¹

6.7. Διασυνοριακές σχέσεις ανταπόκρισης

Ο νέος νόμος στο άρθρο 17 προβλέπει ορισμένα επιπλέον μέτρα δέουσας επιμέλειας που οφείλουν να λαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί στην περίπτωση των διασυνοριακών σχέσεων

---

¹¹⁹ Άρθρο 17 του ν. 4557/2018

¹²⁰ Άρθρο 18 του ν. 4557/2018

¹²¹ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

ανταπόκρισης με ίδρυμα πελάτη από τρίτη χώρα. Ειδικότερα τα ως άνω υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να:

- συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες για το ίδρυμα πελάτη προκειμένου να κατανοήσουν τη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του και να εκτιμήσουν τη φήμη του ιδρύματος και την ποιότητα της εποπτείας που ασκείται επ' αυτού,
- να αξιολογούν τους ελέγχους που διενεργεί το εν λόγω ίδρυμα σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,
- λαμβάνουν την έγκριση ανώτερου διοικητικού στελέχους πριν τη σύναψη νέων σχέσεων ανταπόκρισης,
- προσδιορίζουν ρητά τις αρμοδιότητες του κάθε μέρους στο πλαίσιο της σύμβασης ανταπόκρισης,
- διασφαλίζουν ότι σε περίπτωση λογαριασμών πλάγιας πρόσβασης (payable through accounts) το ίδρυμα πελάτης επαληθεύει την ταυτότητα των πελατών, ασκεί δέουσα επιμέλεια ως προς τους πελάτες που έχουν πρόσβαση στους λογαριασμούς του ιδρύματος ανταποκριτή και ότι μπορεί να παράσχει στοιχεία και δεδομένα, σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια, ύστερα από σχετικό αίτημα.

Επισημαίνεται ότι απαγορεύεται στα υπόχρεα πρόσωπα να συνάπτουν ή να συνεχίζουν τη σχέση ανταπόκρισης με εικονική τράπεζα ή με πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό που επιτρέπει να χρησιμοποιούνται οι λογαριασμοί του από εικονικές τράπεζες.¹²²

6.8. Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα

Το άρθρο 18 του νόμου 4557/2018 το οποίο ενσωματώνει τα άρθρα 20,21,22 και 23 της Οδηγίας 2015/849 προβλέπει ότι για τις συναλλαγές ή τις επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, στενούς συγγενείς και στενούς

---

¹²² Άρθρο 17 του ν. 4557/2018

συνεργάτες αυτών, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να λαμβάνουν επιπλέον μέτρα και ειδικότερα να διαθέτουν κατάλληλα συστήματα διαχείρισης κινδύνου και να εφαρμόζουν διαδικασίες ανάλογες με το βαθμό κινδύνου, προκειμένου να διαπιστώνουν αν ο πελάτης ή ο πραγματικός δικαιούχος ανήκουν στα παραπάνω πρόσωπα. Περαιτέρω, οφείλουν να λαμβάνουν έγκριση από ανώτερο διοικητικό στέλεχος για να συνάπτουν και να διατηρούν τις επιχειρηματικές σχέσεις με αυτούς τους πελάτες, να λαμβάνουν επαρκή μέτρα προκειμένου να εντοπίζουν την πηγή του πλούτου και την προέλευση των κεφαλαίων που σχετίζονται με την επιχειρηματική σχέση ή συναλλαγή και να διενεργούν στενότερη και συνεχή παρακολούθηση των εν λόγω επιχειρηματικών σχέσεων.

Ομοίως, στην περίπτωση δικαιούχου ασφαρίσματος ασφαλιστηρίου συμβολαίου ζωής, τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, για να διαπιστώνουν κατά πόσο ο δικαιούχος ανήκει στα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα ή αν είναι στενός συγγενής ή στενός συνεργάτης πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου. Σημειωτέον ότι τα εν λόγω μέτρα πρέπει να ληφθούν το αργότερο κατά το χρόνο πληρωμής του ασφαρίσματος ή της εκχώρησης του συμβολαίου. Σε περίπτωση δε που εντοπιστεί υψηλότερος κίνδυνος, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να ενημερώνουν το ανώτερο διοικητικό στέλεχος πριν από την πληρωμή του προϊόντος του ασφαλιστηρίου συμβολαίου και να διενεργούν αυστηρότερο έλεγχο του συνόλου της επιχειρηματικής σχέσης.

Τέλος, στην περίπτωση που το πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο έχει παύσει να ασκεί σημαντικό δημόσιο λειτουργήμα σε κράτος-μέλος της Ένωσης ή τρίτη χώρα ή γενικότερα να κατέχει σημαντική δημόσια θέση σε διεθνή οργανισμό, τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψιν τον κίνδυνο για ένα χρόνο τουλάχιστον και εφαρμόζουν τα ανωτέρω, μέχρι να κρίνουν ότι δεν υφίσταται πλέον τέτοιος κίνδυνος.¹²³

---

¹²³ Άρθρο 18 του ν. 4557/2018

Σημειώνεται ότι η αυξημένη δέουσα επιμέλεια για πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα θεσπίστηκε με την τρίτη ενωσιακή Οδηγία και υπήρχε αντίστοιχη διάταξη στο ν. 3698/2008 και δη στο άρθρο 22. Οι διατάξεις για τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα λειτουργούν προληπτικά και δεν έχουν ποινική/κυρωτική φύση και δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι στιγματίζουν τα εν λόγω πρόσωπα. Επιπλέον, η άρνηση σύναψης επιχειρηματικής σχέσης μόνο λόγω του χαρακτηρισμού ενός προσώπου ως πολιτικώς εκτεθειμένου δεν συνάδει ούτε με το γράμμα ούτε με το πνεύμα του νόμου.¹²⁴

6.9. Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του ν. 4557/2018 τα υπόχρεα πρόσωπα δύνανται να στηρίζονται σε τρίτα μέρη προκειμένου να εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας. Ως τρίτα μέρη νοούνται:

- α) τα πιστωτικά ιδρύματα
- β) οι εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης
- γ) οι εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων
- δ) οι εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου
- ε) οι εταιρίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων
- στ) οι εταιρίες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών
- ζ) οι εταιρίες επενδυτικής διαμεσολάβησης
- η) οι ασφαλιστικές εταιρίες
- θ) τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος που έχουν την έδρα τους σε κράτος – μέλος της Ε.Ε. Ή σε τρίτη χώρα που είναι μέλος της FATF.

---

¹²⁴ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849) και άλλες διατάξεις».

Τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν από το τρίτο μέρος κάθε πληροφορία που αποκτά από την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο και διασφαλίζουν ότι τους διαβιβάζονται αμέσως, κατόπιν σχετικού αιτήματός τους, αντίγραφα, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, των εγγράφων που το τρίτο μέρος έχει αποκτήσει κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.¹²⁵

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΠΟΙΝΙΚΕΣ & ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

7.1. Ποινικές κυρώσεις

Την ποινική κύρωση των ανωτέρω συμπεριφορών συναντούμε στο Κεφάλαιο Η' του ν. 4557/2018 και συγκεκριμένα άρθρο 39 (παλαιό άρθρο 45 του ν. 3691/2008) όπου προβλέπεται η βασική μορφή του αδικήματος, η οποία είναι κακουργηματική και περαιτέρω ορισμένες άλλες περιπτώσεις που αποτελούν διακεκριμένες και προνομιούχες παραλλαγές. Στην ουσία αποτελεί μεταφορά στο ν. 4557/2018 του άρθρου 45 του ν. 3691/2008, χωρίς ουσιαστικές αλλαγές, παρά μόνο αλλαγή στην αρίθμηση.

Ειδικότερα:

α) **Βασική μορφή (άρθρο 39 παράγραφος 1 περ. α')**: η απειλούμενη ποινή είναι κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή από 20.000 έως και 1.000.000 ευρώ.

β) **Άρθρο 39 παράγραφος 1 περ. β'**: ο υπαίτιος των πράξεων της περίπτωσης α' τιμωρείται με κάθειρξη και με χρηματική ποινή από 30.000 ευρώ έως 1.500.000 ευρώ, αν έδρασε ως υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου ή αν το βασικό αδίκημα περιλαμβάνεται στα αδικήματα των περιπτώσεων γ' και ε' του άρθρου 4, ακόμα και αν

---

¹²⁵ Άρθρο 19 του ν. 4557/2018

για αυτά προβλέπεται ποινή φυλάκισης. Θεσπίζεται έτσι μία ηπίως διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος.

γ) **άρθρο 39 παράγραφος 1 περ. γ':** ο υπαίτιος των πράξεων της περίπτωσης α' τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών και με χρηματική ποινή από 50.000 ευρώ έως 2.000.000 ευρώ, αν ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή είναι υπότροπος ή έδρασε για λογαριασμό, προς όφελος ή εντός των πλαισίων εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας. Πρόκειται για ιδιαίτερως διακεκριμένη μορφή.

δ) **άρθρο 39 παράγραφος 1 περ. δ':** ο υπάλληλος του υπόχρεου νομικού προσώπου ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά ύποπτων συναλλαγών πρόσωπο παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών ή κανονιστικών διατάξεων και κανόνων, εφόσον για την πράξη του δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή από άλλες διατάξεις, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών.

ε) **άρθρο 39 παράγραφος 1 περ. στ':** αν η προβλεπόμενη ποινή για το βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση, ο υπαίτιος αυτού τιμωρείται για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και με χρηματική ποινή από 10.000 έως και 500.000 ευρώ. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων, που δεν είναι συμμετοχος στη διάπραξη του βασικού αδικήματος, εφόσον είναι συγγενής εξ αίματος ή εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου μέχρι και του β' βαθμού ή σύζυγος, θετός γονέας ή θετό τέκνο του υπαιτίου του βασικού εγκλήματος. Πρόκειται για προνομιούχο μορφή του εγκλήματος.

στ) **άρθρο 39 παράγραφος περ. θ':** αν η προβλεπόμενη ποινή από το βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση και τα έσοδα που έχουν προκύψει δεν υπερβαίνουν το ποσό των 15.000 ευρώ, η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων είναι φυλάκιση έως δύο ετών. Εάν σε αυτήν την περίπτωση συντρέχουν στο πρόσωπο του υπαιτίου του

βασικού αδικήματος ή τρίτου οι περιστάσεις της περίπτωσης γ', η ποινή για το αδίκημα είναι φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή από 30.000 έως και 500.000 ευρώ.

Πέραν των ανωτέρω, στην ίδια παράγραφο προβλέπεται ρητά ότι ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων, αυτουργού και συμμετόχων, για τις πράξεις των περιπτώσεων α, β και γ, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος (περ. ε'). Επιπλέον, σύμφωνα με τη περίπτωση ζ', εάν εχώρησε καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα, η ποινή κατ' αυτού ή τρίτου από τους αναφερόμενους στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης στ' για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που έχουν προκύψει από το ίδιο βασικό αδίκημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για την τέλεση του βασικού αδικήματος.

Σημειώνεται ότι η τελευταία αυτή περίπτωση (ζ') έχει κατακριθεί από τη θεωρία¹²⁶ ως προφανώς αντισυνταγματική, δεδομένου ότι με βάση τα τεκμήρια αυτά ο δικαστής δεν δικάζει και δεν κρίνει πλέον ελεύθερα, καταλύεται κάθε έννοια επιμετρήσεως, καταστρατηγείται η αρχή της αναλογικότητας που διατρέχει την επιμέτρηση και αναιρείται η εκ του νόμου προβλεπόμενη ελαστικότητα της απειλούμενης ποινής ενόψει της συνδρομής ελαφρυντικών περιστάσεων.

Στο άρθρο 39 παρ. 3 του ν. 4557/2018 ορίζεται επιπλέον ότι :“στις περιπτώσεις εξάλειψης του αξιόποινου, αθώωσης λόγω του ότι η πράξη κατέστη ανέγκλητη ή απαλλαγής του υπαιτίου από την ποινή λόγω ικανοποίησης του ζημιωθέντος για το βασικό αδίκημα, για το οποίο προβλέπεται ότι η ικανοποίηση του ζημιωθέντος επιφέρει αυτό το αποτέλεσμα, αίρεται το αξιόποινο ή κηρύσσεται αθώος ή

---

¹²⁶ Παύλου Στέφανος, Ο Ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησεως της τρομοκρατίας – Η οριστικοποίησης μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας, σελ. 20 επ.

απαλλάσσεται αντίστοιχα ο υπαίτιος από την ποινή και για τις συναφείς πράξεις νομιμοποίησης εσόδων. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται όταν το αξιόποιο εξαλείφθηκε λόγω παραγραφής.

7.2. Δήμευση περιουσιακών στοιχείων

Τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόν βασικού αδικήματος του άρθρου 4 ή των αδικημάτων του άρθρου 2 ή αποκτήθηκαν αμέσως ή εμμέσως από προϊόν τέτοιων αδικημάτων ή τα μέσα που έχουν χρησιμοποιηθεί ή προορίζονταν να χρησιμοποιηθούν προς τέλεση αυτών των αδικημάτων, **κατάσχονται** και, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση απόδοσής τους στον ιδιοκτήτη, **δημεύονται υποχρεωτικά** με την καταδικαστική απόφαση. Σε περίπτωση δε που το προϊόν του αδικήματος αναμειχθεί με περιουσία που προέρχεται από νόμιμες πηγές, η κατάσχεση και η δήμευση επιβάλλονται μέχρι του ποσού της αξίας του προϊόντος αυτού. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν τα περιουσιακά στοιχεία ή μέσα ανήκουν σε τρίτο, εφόσον αυτός γνώριζε το βασικό αδίκημα κατά το χρόνο κτήσης. Μάλιστα οι ανωτέρω προβλέψεις ισχύουν και στην περίπτωση απόπειρας των εν λόγω αδικημάτων.¹²⁷

Όπως έχει επισημανθεί στο παρελθόν, θα πρέπει κανείς να παρατηρήσει πως οτιδήποτε αποκτιέται από μία εγκληματική δραστηριότητα ανήκει σε ένα κύκλο αντικειμένων που δεν δημιουργήθηκαν άμεσα-πρωτογενώς από την τέλεση κάποιας από τις παραπάνω πράξεις, αλλά έμμεσα-δευτερογενώς από τα περιουσιακά προϊόντα τέτοιας εγκληματικής συμπεριφοράς. Συνεπώς, δεν θα δημευθεί μόνο ό,τι προέκυψε από την εκποίηση ή ανταλλαγή των άμεσων προϊόντων, αλλά και τα έμμεσα αιτιακά παράγωγα ή άλλα υλικά ή άυλα ωφελήματα του δράστη με την προϋπόθεση ότι αυτά έχουν περιουσιακή αξία.¹²⁸

---

¹²⁷ Άρθρο 40 παρ. 1 του ν. 4557/2018

¹²⁸ Γιώργος Δημήτριντας, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων (από το ν. 2331/1995 στο ν. 391/2008)

Επιπλέον, αναφορικά με το χαρακτήρα της δήμευσης, έχει υποστηριχθεί ότι με βάση τις ανωτέρω διακρίσεις, είναι εκείνος της υποχρεωτικής παρεπόμενης ποινής και στρέφεται κατά των άμεσων και έμμεσων ή υποκατάστατων προϊόντων των κρίσιμων αδικημάτων.

Στην περίπτωση που η περιουσία ή το προϊόν δεν υπάρχει πλέον, δεν έχει βρεθεί ή δεν είναι δυνατόν να κατασχεθεί, τότε κατάσχονται και δημεύονται, σύμφωνα με προαναφερθέντα, περιουσιακά στοιχεία ίσης αξίας με εκείνη της περιουσίας ή του προϊόντος κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης, όπως την προσδιορίζει το Δικαστήριο. Σε κάθε περίπτωση το Δικαστήριο δύναται να επιβάλλει και χρηματική ποινή μέχρι του ποσού της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος, αν κρίνει ότι δεν υπάρχουν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία προς δήμευση ή τα υπάρχοντα υπολείπονται της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος.

Σημειώνεται ότι η δήμευση δεν θίγει προγενέστερα δικαιώματα που έχουν αποκτήσει καλόπιστοι τρίτοι επί των περιουσιακών στοιχείων.¹²⁹

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι η δήμευση διατάσσεται και στην περίπτωση που δεν έχει ασκηθεί δίωξη λόγω θανάτου του υπαιτίου ή η δίωξη που είχε ασκηθεί έπαυσε οριστικώς ή κηρύχθηκε απαράδεκτη.¹³⁰ Όπως έχει υποστηριχθεί η αποσύνδεση της δήμευσης από την καταδικαστική απόφαση, υποδηλώνει την παρουσία ενός μέτρου ασφαλείας. Ωστόσο, λείπει η αναγκαία προϋπόθεση της δημιουργίας κινδύνου για τη δημόσια τάξη, με αποτέλεσμα η εν λόγω πρόβλεψη να καθίσταται προδήλως αντισυνταγματική, δεδομένου ότι τα αντικείμενα δεν είναι πάντως απολύτως επικίνδυνα για τη δημόσια τάξη.¹³¹

---

¹²⁹ Άρθρο 40 παρ. 2 του ν. 4557/2018

¹³⁰ Άρθρο 40 παρ. 3 του ν. 4557/2018

¹³¹ Γιώργος Δημήτριντας, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων (από το ν. 2331/1995 στο ν. 391/2008)*

7.3. Η αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου

Σημαντική είναι η διάταξη του άρθρου 41 του ν. 4557/2018 (το οποίο επαναλαμβάνει το περιεχόμενο του άρθρου 47 του ν. 369/2008) σχετικά με την αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου.

Ειδικότερα, το Δημόσιο δύναται, ύστερα από πρακτικό ή γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, να αξιώσει ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων από εκείνον που έχει καταδικαστεί αμετάκλητα σε στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον τριών (3) ετών για τα αδικήματα της παραγράφου 2 του άρθρου 41, κάθε άλλη περιουσία που έχει αποκτήσει από άλλο αδίκημα της παραγράφου 2, έστω και αν δεν έχει ασκηθεί για το αδίκημα ποινική δίωξη, λόγω θανάτου του υπαιτίου ή η δίωξη που είχε ασκηθεί έπαυσε οριστικά ή κηρύχθηκε απαράδεκτη.

Επισημαίνεται ότι εφόσον η περιουσία έχει μεταβιβαστεί σε τρίτο, ο αμετακλήτως καταδικασμένος υποχρεούται σε αποζημίωση ίση με την αξία της κατά το χρόνο συζήτησης της αγωγής.¹³²

7.4. Δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης

Όταν διεξάγεται τακτική ανάκριση για τα αδικήματα του άρθρου 2, ο ανακριτής δύναται με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα και εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από τέλεση των αδικημάτων του άρθρου 2, να απαγορεύσει την κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο.

Τα ως άνω ισχύουν και στην περίπτωση που διεξάγεται ανάκριση για βασικό αδίκημα και υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα

---

¹³² Άρθρο 41 του ν. 4557/2018

χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από τέλεση του ανωτέρω αδικήματος ή που υπόκεινται σε δήμευση.

Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης το δικαστικό συμβούλιο δύναται να διατάξει την απαγόρευση της κίνησης των λογαριασμών, των τίτλων, των χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή του ανοίγματος των θυρίδων.¹³³

Επισημαίνεται ότι η ανωτέρω απαγόρευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της αποδεδειγμένης γνωστοποίησης της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικό οργανισμό. Από εκείνη τη στιγμή απαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό ή εκποίηση τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Εάν υπάλληλος ή διευθυντικό στέλεχος παραβιάσει με πρόθεση την ανωτέρω απαγόρευση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών και με χρηματική ποινή.¹³⁴

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι από τη στιγμή της γνωστοποίησης στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της οικεία διάταξης του ανακριτή, το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός αποκτά την ιδιότητα του φύλακα (μεσεγγυούχου) και συνεπώς δεν έχει ούτε την εξουσία ούτε το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει ή να διαθέσει τα περιουσιακά στοιχεία που υπάρχουν στους λογαριασμούς, στους τίτλους ή στα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, αλλά αντίθετα υποχρεούται να τα παραδώσει μόλις του ζητηθούν, όταν δηλαδή κριθεί οριστικά η τύχη τους. Η απόλυτη αυτή νομική αδυναμία χρήσης ή διάθεσης εξυπηρετεί ένα διττό σκοπό, ήτοι αφενός τη διευκόλυνση του ανακριτικού έργου με τη διατήρηση των ιχνών του εγκλήματος και αφετέρου τη δυνατότητα εφαρμογής της ειδικής δήμευσης. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να λεχθεί ότι η συγκεκριμένη πρόβλεψη είναι ομόρροπη και

---

¹³³ Άρθρο 42 παρ. 1 του ν. 4557/2018

¹³⁴ Άρθρο 42 παρ. 2 του ν. 4557/2018

προς την περιοριστική ρήτρα του γενικού συμφέροντος, σύμφωνα με την οποία πρέπει να αποσπώνται από τον δράστη τα οφέλη που αποκομίζονται από το έγκλημα.¹³⁵

Επιπλέον, ο ανακριτής ή το δικαστικό συμβούλιο δύναται να διατάξει την απαγόρευση εκποίησης ορισμένου ακινήτου ή άλλου περιουσιακού στοιχείου του κατηγορουμένου. Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα επέχει θέση έκθεσης κατάσχεσης, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου και γνωστοποιείται με κάθε μέσο κατά περίπτωση στον αρμόδιο υποθηκοφύλακα ή προϊστάμενο κτηματολογικού γραφείου ή νηολογίου ή άλλης αρμόδιας περιουσίας προς καταχώρηση της σχετικής εγγραφής. Οι τελευταίοι υποχρεούνται εντός της ίδιας ημέρας να προβούν σε σχετική σημείωση στα οικεία βιβλία και να αρχειοθετήσουν το έγγραφο που τους κοινοποιήθηκε. Η διάταξη ή το βούλευμα επιδίδεται στον κατηγορούμενο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, κάθε δικαιοπραξία, υποθήκη, κατάσχεση ή άλλη πράξη μετά την εγγραφή της ανωτέρω σημείωσης είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου.¹³⁶

Σημειώνεται ότι ο κατηγορούμενος ή ο ύποπτος τέλεσης αδικήματος του νόμου και ο τρίτος δικαιούνται να ζητήσουν την άρση της διάταξης ή την ανάκληση του βουλεύματος, με αίτηση που απευθύνεται προς το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο και κατατίθεται στον ανακριτή ή στον εισαγγελέα, εντός 20 ημερών από την επίδοση σε αυτόν της διάταξης ή του βουλεύματος. Ούτε η προθεσμία ούτε η υποβολή της αίτησης αναστέλλουν τη διαδικασία. Ανάκληση είναι εφικτή στην περίπτωση που προκύψουν νέα στοιχεία.¹³⁷

Τέλος, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι όταν διεξάγεται έρευνα από την Αρχή, οι ανωτέρω απαγορεύσεις μπορούν σε επείγουσες περιπτώσεις να διαταχθούν από τον

---

¹³⁵ Γιώργος Δημήτριντας, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων (από το ν. 2331/1995 στο ν. 391/2008)*

¹³⁶ Άρθρο 42 παρ. 3 του ν. 4557/2018

¹³⁷ Άρθρο 42 παρ. 4 του ν. 4557/2018

Πρόεδρο της Αρχής. Και σε αυτήν την περίπτωση ο κατηγορούμενος, ο ύποπτος τέλεσης αξιόποινης πράξης των αδικημάτων του νόμου και ο τρίτος έχουν τα προαναφερόμενα δικαιώματα.¹³⁸

7.5. Κυρώσεις που εφαρμόζονται από διεθνείς οργανισμούς

Όταν επιβάλλεται με Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ ή με Αποφάσεις και Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός η απαγόρευση της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε συγκεκριμένα πρόσωπα και αφετέρου η δέσμευση περιουσιακών τους στοιχείων, με σκοπό την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τότε (ύστερα από την ένταξη των Αποφάσεων ή Κανονισμών στην ελληνική έννομη τάξη) ακολουθούνται οι εξής διαδικασίες:

α) οι σχετικές Αποφάσεις και Κανονισμοί αποστέλλονται αμέσως μετά την έκδοσή τους στην Μονάδα της παραγράφου 3 του άρθρου 48 της Αρχής, η οποία τηρεί αναλυτικούς καταλόγους των κατονομαζόμενων προσώπων.

β) Η Μονάδα προβαίνει άμεσα σε ενημέρωση όλων των υπόχρεων προσώπων του άρθρου 5 για τις Αποφάσεις και τους Κανονισμούς και ζητεί επισταμένη έρευνα για τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων πάσης φύσεως των κατονομαζόμενων προσώπων, αναλυτικά στοιχεία για τις κάθε είδους συναλλαγές ή δραστηριότητές τους κατά την τελευταία πενταετία, για το αν αυτά είχαν ή έχουν οποιαδήποτε επιχειρηματική σχέση με το αναφέρον υπόχρεο πρόσωπο, καθώς και κάθε άλλο σχετικό στοιχείο ή πληροφορία και τέλος παρέχει οδηγίες για τη διαδικασία εντοπισμού και διαχωρισμού των προς δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, για τη διαδικασία αποδέσμευσης μέρους ή του συνόλου αυτών και για τον τρόπο άρσης των μέτρων δέσμευσης κατά διαγραφέντων από τους καταλόγους προσώπων.

γ) Η Μονάδα δύναται να διαβιβάσει τους σχετικούς καταλόγους και σε δημόσιες αρχές που τηρούν αρχεία και διαθέτουν σύμφωνα με την κρίση της πληροφορίες για τον εντοπισμό περιουσιακών τους στοιχείων.

---

¹³⁸ Άρθρο 42 παρ. 5 του ν. 4557/2018

δ) Η Μονάδα εκτελεί άμεσα τα μέτρα που προβλέπονται στις ανωτέρω Αποφάσεις και στους Κανονισμούς και η εκτελεστική διάταξη επιδίδεται στα παραπάνω πρόσωπα. Τα εν λόγω πρόσωπα, καθώς και κάθε τρίτος που έλκει έννομο συμφέρον, δύνανται να προσβάλουν τη σχετική διάταξη ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών δικαστηρίων μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την επίδοση της διάταξης, αμφισβητώντας όμως μόνο τη συνδρομή των προϋποθέσεων της δέσμευσης ή της απαγόρευσης.

στ) Κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερόμενων προσώπων, η Μονάδα δύναται να χορηγήσει ειδική άδεια για την επαύξηση, αποδέσμευση ή χρησιμοποίηση του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων που έχουν δεσμευθεί.

ζ) Εάν κάποιος πρόσωπο διαγραφεί από τους σχετικούς καταλόγους, ύστερα από αναθεώρηση ή τροποποίηση προηγούμενης Απόφασης ή Κανονισμού από το Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ή την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Μονάδα διατάσσει άμεσα την άρση της δέσμευσης και κάθε άλλου μέτρου που έχει ληφθεί, ενημερώνοντας σχετικά τα ενδιαφερόμενα μέρη.

η) Σε περίπτωση που υπόχρεο φυσικό πρόσωπο ή στέλεχος ή υπάλληλος υπόχρεου προσώπου αποκρύπτει είτε την ταυτότητα είτε τα στοιχεία ταυτότητας είτε την ύπαρξη επιχειρηματικής σχέσης είτε όλα ή μέρος των περιουσιακών στοιχείων των ανωτέρω προσώπων ή αρνείται να δεσμεύσει τα περιουσιακά τους στοιχεία τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ. Αν όμως δεν εντοπίσει περιουσιακά τους στοιχεία ή δεν διαπιστώσει επιχειρηματική σχέση με αυτά από αμέλεια, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών και με χρηματική ποινή από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ μέχρι διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ. Σε βάρος των υπόχρεων νομικών προσώπων ή οντοτήτων που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 43 του ν. 4557/2018 επιβάλλονται από την αρμόδια αρχή οι διοικητικές κυρώσεις των υποπεριπτώσεων α', ε' και στ' της περίπτωσης α' της παραγράφου

1 του άρθρου 46, εφαρμοζομένων αντιστοίχως των όρων, προϋποθέσεων και εκεί διαλαμβανόμενων διακρίσεων.¹³⁹

7.6. Διοικητικές κυρώσεις

Πέρα από τις προβλεπόμενες ποινικές κυρώσεις που προαναφέρθηκαν, στο άρθρο 46 του ν. 4557/2018 προβλέπονται συγκεκριμένες διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται στα υπόχρεα πρόσωπα όταν αυτά παραβιάζουν το νόμο, τον Κανονισμό (ΕΕ) υπ' αρ. 847/2015 και άλλων σχετικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί.

Με απόφαση των αρμόδιων εποπτικών αρχών επιβάλλεται σωρευτικά ή διαζευκτικά είτε η λήψη συγκεκριμένων μέτρων μέσα σε τακτό χρονικό διάστημα είτε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες κυρώσεις:¹⁴⁰

α) Στα υπόχρεα νομικά πρόσωπα ή οντότητες:

αα) πρόστιμο σε βάρος του νομικού προσώπου ή της οντότητας έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ και, αν το υπόχρεο πρόσωπο είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός, έως πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ,

ββ) πρόστιμο σε βάρος των μελών του διοικητικού συμβουλίου, του διευθύνοντος συμβούλου, των διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων του νομικού προσώπου ή της οντότητας, υπευθύνων για την τέλεση των παραβάσεων ή ασκούντων ανεπαρκή έλεγχο ή εποπτεία επί των υπηρεσιών, υπαλλήλων και δραστηριοτήτων του νομικού προσώπου ή της οντότητας, λαμβανομένης υπόψη της θέσης ευθύνης και των εν γένει καθηκόντων τους, έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ και, αν το υπόχρεο πρόσωπο είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός, έως πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ,

---

¹³⁹ Άρθρο 43 του ν. 4557/2018

¹⁴⁰ Άρθρο 46 του ν. 4557/2018

γγ) απομάκρυνση των ανωτέρω προσώπων από τη θέση τους, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, και απαγόρευση ανάληψης άλλης αντίστοιχης θέσης,

δδ) δημόσια ανακοίνωση που αναφέρει το νομικό πρόσωπο ή την οντότητα και τη φύση της παράβασης,

εε) οριστική απαγόρευση της άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων του νομικού προσώπου ή της οντότητας, της ίδρυσης νέων υποκαταστημάτων στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα ή της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου αν πρόκειται για ανώνυμη εταιρεία,

στστ) σε περίπτωση σοβαρών ή επανειλημμένων παραβάσεων, οριστική ή προσωρινή ανάκληση ή αναστολή για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της άδειας λειτουργίας του νομικού προσώπου ή της οντότητας ή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η διάρκεια της αναστολής δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες. Στην απόφαση αναστολής μπορεί να τίθεται σύντομη προθεσμία στο νομικό πρόσωπο ή την οντότητα μέσα στην οποία οφείλει να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την παύση των παραβάσεων ή την άρση των συνεπειών τους. Η προσωρινή ανάκληση ή αναστολή λειτουργίας των ανωτέρω, όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις παράβασης της παραγράφου 1 που καθιστούν τη λειτουργία τους επικίνδυνη για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Η προσωρινή ανάκληση ή αναστολή μπορεί να αποφασίζεται και για ορισμένες μόνον από τις υπηρεσίες, ως προς τις οποίες έχει παρασχεθεί άδεια λειτουργίας. Η διάρκεια της ανάκλησης ή αναστολής δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες. Στην απόφαση αναστολής μπορεί να τίθεται σύντομη προθεσμία στους παραβάτες μέσα στην οποία οφείλουν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την παύση των παραβάσεων ή την άρση των συνεπειών τους. Η περί προσωρινής αναστολής απόφαση είναι αμέσως εκτελεστή, γνωστοποιείται στα υπόχρεα πρόσωπα με κάθε πρόσφορο μέσο και δημοσιοποιείται στο διαδικτυακό τόπο και στα μέσα ενημέρωσης.

Το αργότερο μέχρι την παρέλευση του χρόνου αναστολής, και αφού λάβει υπόψη της τις θέσεις η αρμόδια εποπτική αρχή αποφασίζει είτε την άρση της αναστολής και ενδεχομένως την επιβολή κυρώσεων είτε την ανάκληση της άδειας της λειτουργίας.

β) Στα υπόχρεα φυσικά πρόσωπα:

αα) επίπληξη ή πρόστιμο ύψους μέχρι ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ ή ίσο με το διπλάσιο του τυχόν οφέλους που απεκόμισε ο παραβάτης από την παράβαση,

ββ) δημόσια ανακοίνωση που αναφέρει το φυσικό πρόσωπο και τη φύση της παράβασης,

γγ) οριστική ή προσωρινή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής ή επαγγελματικής τους δραστηριότητας. Η διάρκεια της προσωρινής απαγόρευσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες. Στην απόφαση προσωρινής απαγόρευσης μπορεί να τίθεται σύντομη προθεσμία στο υπόχρεο φυσικό πρόσωπο μέσα στην οποία οφείλει να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την παύση των παραβάσεων ή την άρση των συνεπειών τους.

Οι ως άνω κυρώσεις επιβάλλονται ανεξάρτητα από τις κυρώσεις του άρθρου 50 (σχετικά με τις αρμοδιότητες της Αρχής για την επιβολή κυρώσεων κατά υπόπτων τρομοκρατίας, όπως αναπτύχθηκαν ανωτέρω στο οικείο κεφάλαιο) και του άρθρου 41 σχετικά με την αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου και είναι ανεξάρτητες από την ποινική, αστική και πειθαρχική ευθύνη των φυσικών προσώπων.

Τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα ή οντότητες μπορεί να θεωρηθούν υπαίτια για παραβάσεις που τελούνται προς όφελός τους από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικώς είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου ή της οντότητας και κατέχει διευθυντική θέση εντός αυτού με βάση εξουσία εκπροσώπησης του ή εξουσιοδότηση για τη λήψη αποφάσεων για λογαριασμό του ή για την άσκηση ελέγχου εντός αυτού. Μπορεί, επίσης, να θεωρηθούν υπαίτια όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από

φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο κατέστησε δυνατή την τέλεση της παράβασης από ιεραρχικά κατώτερο στέλεχος προς όφελος του νομικού προσώπου ή της οντότητας.

Οι αποφάσεις επιβολής των κυρώσεων δημοσιεύονται, όταν γίνουν αμετάκλητες, με ανάρτησή τους για χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών στον επίσημο διαδικτυακό τόπο της αρμόδιας εποπτικής αρχής. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις στις οποίες η δημοσίευση είναι πιθανό να προκαλέσει δυσανάλογη ζημία στο πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται η κύρωση ή να θέσει σε κίνδυνο την έκβαση διεξαγόμενης έρευνας ή την σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών. Στις περιπτώσεις αυτές η δημοσίευση μπορεί να γίνει μόνο μετά την έκλειψη των σχετικών λόγων ή, ενδεχομένως, χωρίς αναφορά της ταυτότητας των υπαίτιων προσώπων.

Οι αρμόδιες αρχές, με απόφασή τους που δημοσιεύεται:

α) ταξινομούν, κατά λόγο αρμοδιότητας, τις επιμέρους υποχρεώσεις των εποπτευόμενων από αυτές προσώπων, καθώς και των στελεχών και υπαλλήλων τους, είτε ξεχωριστά είτε ανά κατηγορίες, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας, την αναφορά υπόπτων συναλλαγών, την τήρηση αρχείων και τις εσωτερικές διαδικασίες,

β) ορίζουν το βαθμό σπουδαιότητας κάθε υποχρέωσης ή κατηγορίας υποχρεώσεων, με ενδεικτική αναφορά πιθανών κυρώσεων για μη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις αυτές, καθώς και γενικά ή ειδικά κριτήρια προσδιορισμού και επιμέτρησης των κυρώσεων, τα οποία λαμβάνει υπόψη της η εκάστοτε αρμόδια αρχή.

Στα κριτήρια αυτά περιλαμβάνονται οπωσδήποτε η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης, ο βαθμός ευθύνης του υπαίτιου προσώπου, η οικονομική ισχύς του, το κέρδος που αποκόμισε από την παράβαση, οι ζημίες που προκλήθηκαν σε τρίτους, ο βαθμός συνεργασίας του υπαίτιου προσώπου με την αρμόδια αρχή και προηγούμενες παραβάσεις του.

Επίλογος - Συμπεράσματα

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αποτελεί, αναμφίβολα, ένα φαινόμενο παγκόσμιας εμβέλειας, το οποίο απασχολεί και όπως φαίνεται θα συνεχίσει να απασχολεί εντόνως τα κράτη για πολλά έτη ακόμα, δεδομένου ότι, παρά τις παραδειγματικά αυστηρές ποινές και τα υπέρογκα πρόστιμα που επιβάλλονται στους δράστες του ξεπλύματος, οι τελευταίοι όχι μόνο δεν αποθαρρύνονται, αλλά αποδεικνύονται ολοένα και πιο επινοητικοί στους τρόπους και στις μεθόδους δράσης τους, χρησιμοποιώντας τον χρηματοπιστωτικό τομέα, την υπόγεια τραπεζική, τη μαύρη αγορά συναλλάγματος, δημιουργώντας εταιρίες-βιτρίνες σε γνωστούς και άγνωστους φορολογικούς παραδείσους, αγοράζοντας αγαθά πολυτελείας, χρυσό, διαμάντια και κυρίως, κάνοντας εκτενή χρήση των νέων τεχνολογικών επιτευγμάτων (βλ. κρυπτονομίσματα), προκειμένου να μην αφήνουν ίχνη.

Εν προκειμένω, στην ανάπτυξη του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος έχει συμβάλει η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, η οποία προσφέρει στους δράστες πληθώρα νέων μέσων και σύγχρονων τεχνικών, προκειμένου να επιτύχουν το σκοπό τους, χωρίς να βρεθούν στο στόχαστρο των αρχών. Οι πιθανότητες ανίχνευσης λοιπόν ελαχιστοποιούνται, με αποτέλεσμα ο εντοπισμός των δραστών να αποτελεί σήμερα πιο πολύ από ποτέ παγκόσμια πρόκληση.

Οι διαδικασίες ελέγχου και εντοπισμού που χρησιμοποιούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα, τα μέτρα δέουσας επιμέλειας και ο συντονισμός των αρμόδιων αρχών έχουν πλέον καθιερωθεί στις συνειδήσεις των κρατών μέσω των νομοθετικών ρυθμίσεως και επιταγών, ωστόσο οι δράστες του ξεπλύματος καταφέρνουν να προσαρμόζονται, εκμεταλλευόμενοι, όπως προαναφέρθηκε, τις τεχνολογικές εξελίξεις. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο οι αρχές, καθώς επίσης και τα υπόχρεα πρόσωπα, να προσαρμόζονται συνεχώς στις νέες εξελίξεις, προκειμένου να ανευρεθεί ο συνδυασμός των κατάλληλων μεθόδων που θα οδηγήσει στην οριστική πάταξη του φαινομένου αυτού, το οποίο αποτελεί απειλή για την κοινωνία και την οικονομία.

Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται και ο νέος νόμος 4557/2018, ο οποίος επιδιώκει την αναβάθμιση των μηχανισμών της χώρας για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, επιβάλλοντας στα υπόχρεα πρόσωπα (μεταξύ των οποίων και τα πιστωτικά ιδρύματα) να συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές και να προβαίνουν σε αυστηρούς ελέγχους, ενημερώνοντας τις τελευταίες για κάθε ύποπτη κίνηση και συναλλαγή. Πρέπει να σημειωθεί, όμως, ότι είναι πολύ νωρίς για να γίνει λόγος για ουσιαστική βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου της χώρας μας, παρόλο που, εκ πρώτης όψεως τουλάχιστον, δεν φαίνεται να αλλάζει κάτι δραστικά σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο νομοθέτημα. Μένει να δούμε πως θα εφαρμοστεί στην πράξη και να κρίνουμε εκ του αποτελέσματος, το οποίο απαιτεί κάποιον ελάχιστο χρόνο προσαρμογής. Σημειώνεται, άλλωστε, ότι ήδη αναμένεται νέο νομοσχέδιο σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, το οποίο καταρτίζει το Υπουργείο Οικονομικών. Ειδικότερα, έχει συσταθεί νομοπαρασκευαστική επιτροπή που έχει αναλάβει την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ης Μαΐου του 2018 στο εθνικό μας δίκαιο, ενώ όλα τα κράτη μέλη πρέπει να ενσωματώσουν την Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 στο εθνικό τους δίκαιο το αργότερο έως 10 Ιανουαρίου του 2020.

Σε κάθε περίπτωση καθίσταται σαφές πως οι σύγχρονες μέθοδοι δράσεις των δραστών του ξεπλύματος, όπως αυτές αναπτύχθηκαν στην παρούσα διπλωματική εργασία, απαιτούν αντίστοιχα και σύγχρονες μεθόδους δράσεις από την πλευρά των διωκτικών αρχών, άριστο συντονισμό μεταξύ των κρατών, πιστή εφαρμογή του νόμου και ταχεία εκδίκαση των εκκρεμών υποθέσεων. Είναι δεδομένο λοιπόν πως, παρά τις συντονισμένες προσπάθειες που πραγματοποιούνται διεθνώς, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος θα συνεχίζει να μας απασχολεί για πολλά χρόνια ακόμη.

Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία

1. Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας Α.Ε., 1998.
2. Ελένη Καμπέρου-Ντάλτα, 2009, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου και διεθνές ποινικό πλαίσιο”.
3. Δ. Συμεωνίδης, “Κατασχέσεις στην ποινική διαδικασία και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Από τον ΚΠΔ στο σύγχρονο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο”, 2010.
4. Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, “Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν. 3691/2008)”, Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.
5. Παύλου Στέφανος, «Από τον Ν. 2331/1995 στον ν. 3424/2005: η εξέλιξη και γιγάντωση μίας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, ΠοινΧρ 2006, 342 επ.
6. Παύλου Στέφανος, όπ.π. Υπερ. 2000, 644 και του ίδιου, όπ.π. Πχρ 2003, 193 επ.
7. Παύλου Στέφανος, Ο ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησεως της τρομοκρατίας, ΠοινΧρ 2003. 199.
8. Παύλου Στέφανος, Ο Ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησεως της τρομοκρατίας – Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας, ΠΧρ 2008, 923 επ.
9. Δημήτραινας Γεώργιος, Η διεύρυνση (;) της έννοιας της «βασικής» εγκληματικής πράξης στο έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ΠοινΔικ 2006.353.

10. Νικολούδης Παναγιώτης, Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ΠοινΧρ 2000. 771.
11. Συμεωνίδου-Κατσανίδου, Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2005.
12. Ανδρουλάκης Νικόλαος, Η ποινική δογματική και η απήχυσή της στην πράξη 50 χρόνια μετά (ένα παράδειγμα), ΠοινΧρ 2002.293.
13. Παύλου Στέφανος, Ο Ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησεως της τρομοκρατίας – Η οριστικοποίησης μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας.
14. Γιώργος Δημήτραινας, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων (από το ν. 2331/1995 στο ν. 391/2008)*
15. H.R. REP. No. 855, 99th Cong., 2d Sess. At 13 (1986).
16. Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, «Προσδιορισμός της έννοιας του όρου «πελάτης» σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που διέπει την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Γνωμ.)», ΔΕΕ 2/2019 (ΕΤΟΣ 25^ο), σελ. 154 επ.
17. Βικτωρία Κουτσοπιιά, «Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η οριοθέτηση του αξιοποίνου κατά το ισχύον δίκαιο και de lege ferenda», Νομικό Βήμα, τόμος 66, τεύχος 2, Φεβρουάριος 2008.

18. Άρθρο Θ. Καραδήμα και Π. Καραδήμα, «Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος και τα μέτρα πρόληψης των ελληνικών τραπεζών», e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας, σελ. 65 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
19. «Η ΕΚΤ αναμένεται να αρχίσει τη διαδικασία απόσυρσης εντός του 2016», ιστοσελίδα Newsroom, CNN Greece, 7.2.2016 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
20. Στεργίου Λεωνίδας, άρθρο, «Επτά συνταγές για ξέπλυμα μαύρου χρήματος», εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 27.10.2005 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
21. Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου/Τμήμα Εποπτείας και Ρυθμίσεως Τραπεζικών Ιδρυμάτων, «Ανεπίσημη Ενοποίηση της Οδηγίας προς τις τράπεζες για την παρεμπόδιση ξεπλύματος παράνομου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας του Απριλίου 2008 και των τροποποιητικών Οδηγιών της έως το 2010» (αντληθείσα από το διαδίκτυο).
22. Εθνική έκθεση εκτίμησης κινδύνου για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Οκτώβριος 2018.
23. Άρθρο με τίτλο “Στο στόχαστρο του ΣΔΟΕ τα γραφεία μεταφοράς χρημάτων στο εξωτερικό, εφημερίδα “ΤΟ ΒΗΜΑ”, 5.10.2012 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
24. Άρθρο του Ν. Φ. Γεωργιτσόπουλου, “Πως συνδέονται τα ψηφιακά νομίσματα (Bitcoin κλπ) με το Ξέπλυμα Χρήματος και ο κίνδυνος Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας”, 27-7-2017 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
25. Άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα EleftherosTypos.gr, “Εκδίδεται στις ΗΠΑ ο Ρώσος που κατηγορείται για ξέπλυμα μαύρου χρήματος με bitcoin”, 4.10.2017 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
26. Άρθρο του Παναγιώτη Τσιμπούκη, «Άρειος Πάγος: Να εκδοθεί στις Η.Π.Α. ο Ρώσος «mr Bitcoin» Αλεξάντερ Βίνικ», στη ηλεκτρονική εφημερίδα «Πρώτο Θέμα», 13.12.017 (αντληθέν από το διαδίκτυο).

27. Άρθρο της Μαριάνθη Πελεβάνη “Πως το οργανωμένο έγκλημα κρύβει και ξεπλένει δισεκατομμύρια σε κρυπτονομίσματα”, 16.2.2018 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
28. Άρθρο στο www.enikonomia.gr με τίτλο: «Ποιοι θα θεωρούνται ύποπτοι για «ξέπλυμα» μαύρου χρήματος», ημ. Δημοσίευσης: 7.2.2018 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
29. Άρθρο του Γιώργου Παλαιτσάκη με τίτλο: «Υπό έλεγχο οι συναλλαγές από 1.000 €- Αυστηρότερα μέτρα προωθεί το ΥΠΟΙΚ κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες», naftemporiki.gr, ημ. δημοσίευσης: 7.2.2018 (αντληθέν από το διαδίκτυο).
30. Άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα «η Καθημερινή» με τίτλο: «Απαγορεύονται άνω των 10 χιλ. ευρώ μετρητά για συναλλαγές», ημ. δημοσίευσης 4.6.2018 (αντληθέν από το διαδίκτυο).

Νομοθεσία – Νομολογία

1. Νόμος 2331/1995 (ΦΕΚ Α 173/24-8-1995, “Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις - Ολομέλεια Αρείου Πάγου - Διαιτησίες και άλλες διατάξεις”).
2. Νόμος 3691/2008 (ΦΕΚ Α' 166/5-8-2008, “Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις”).
3. Νόμος 4557/2018 (ΦΕΚ Α' 139/30-7-2018, “Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις”).
4. CETS No.198 – Laundering of the Proceeds from Crime and Financing of Terrorism, 16.V.2005.

[E%B9-%CF%84%CE%B1-%CF%88%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AC-%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-bitcoin-%CE%BA%CE%BB%CF%80-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%CE%BE%CE%AD%CF%80%CE%BB%CF%85%CE%BC%CE%B1-%CF%87%CF%81%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF-%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%82](#)

8. <https://www.eleftherostypos.gr/ellada/132152-ekdidetai-stis-ipa-o-rosos-pou-katigoreitai-gia-xepluma-maurou-xrimatos-me-bitcoin/>
9. <https://www.protothema.gr/greece/article/740893/areios-pagos-na-ekdothei-stis-ipa-o-rosos-mr-bitcoin-alexader-vinik/>
10. <https://tvxs.gr/news/kosmos/pos-organomeno-egklima-krybei-kai-kseplenei-disekatommyria-se-kryptonomismata>
11. <http://www.gsac.gov.gr/images/pdfs/meth/Xatzinikolaou.pdf>
12. <http://www.enikonomia.gr/economy/179765,poioi-tha-theorontai-ypoptoi-gia-xeplyma-mavrou-chrimatos.html>
13. <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1318598/ypo-elegxo-oi-sunallages-apo-1000-euro>
14. <http://www.kathimerini.com.cy/gr/oikonomiki/oikonomia/apagoreyontai-anoton-10-xil-eyrw-metrita-gia-synallages>